

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ, 1856.

ΤΟΜΟΣ ΣΤ'.

ΦΥΛΛ. 140.

ΘΑΝΟΣ ΒΛΕΚΑΣ.

— 0 —

(Συνέχεια. Ἰδὲ Φιλλαδέα ΡΑΔ', ΡΑΒ', ΡΑΣΤ' ΡΑΖ', ΡΑΗ' καὶ ΡΑΘ'.)

ΙΣΤ'.

Ὁ ἀποχαιρετισμός.

Ἐνῶ ταῦτα ἐγίνοντο ἐν τῷ χωρίῳ Τριῶν, προσήγγιζεν ἡ ὥρα, καθ' ἣν ὁ Θάνατος ἐμελλε ν' ἀποχαιρετίσῃ τοὺς ἀγαθοὺς προστάτας του, διὰ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ κτῆμα, κατὰ τὸ ἥμισυ καὶ εἰς αὐτὸν ἀνῆκον, καὶ ν' ἀναλάβῃ τὰ γεωργικά του ἔργα. Τὴν εὐχαρίστησιν, νὰ ἐπανέλθῃ πάλιν ἐπὶ τὰ συνήθη καὶ ἡδίστα τοῦ ἀγροδιαίτου βίου, κατεπίκραινεν ὅμως ἄλλο αἰσθημα, ἀγνωστον ἕως τότε. Ὅσον προσήγγιζεν ἡ ἡμέρα τοῦ χωρισμοῦ, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ Εὐφροσύνη ἐγίνοντο σκυθρωπότεροι, ἀλλ' οὐδ' εἰς ἄλλον τινα, οὐδὲ πρὸς ἀλλήλους ὡμολόγουν τὴν αἰ-

τίαν τῆς βαρυθυμίας των. Ἐνῶ ἄλλοτε ἦσαν ὀμιλητικοὶ κατὰ τὰς συνεντεύξεις των, μεταδιδομένης εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτομάτως τῆς ὑγρότητος τῆς διανοήσεως, τώρα καὶ μόνοι εὐρισκόμενοι ἦσαν ἄφωνοι, οὐδὲ πρὸς ἀλλήλους βλέποντες, ἀλλ' ἀτενίζοντες πρὸς τὴν γῆν, ἐφ' ἧς δὲν ἐμελλον νὰ ζήσουν συνάμα καὶ μονοσύλλαβον τινα λέξιν μόλις προσφέροντες.

Πρότερον ἡ Εὐφροσύνη κατέπεινε τὴν ἀναχώρησιν, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ συνακολουθήσῃ καὶ ὁ Θάνατος, ἀποῦ ὅμως ἥλλαξεν οὗτος γνώμην, οὐδὲ λέξιν ἔλεγε πρὸς ἐπίσκευσιν, οὐδ' ἐφρόντιζεν ἐπιμελῶς τὰ τῆς προπαρασκευῆς, ἀλλὰ καθεκάστην ἀνεφάνετο νέον τι, τὸ ὁποῖον ἐκρεπεν ἀναποφεύκτως νὰ προμηθευθῇ, καὶ τοῦτο οὐδόλως ἐκ προθέσεως, ἢ ἐξ ἐπινοίας. Ὡς ἐκ τῆς ἀθυμίας δὲν εἶστο πλέον τὴν προσοχὴν εἰς τὰ καθέκαστα, τὰ ὁποῖα εἶχε τώρα τὴν εὐκαιρίαν νὰ πορισθῇ ἐξ Ἀθηνῶν, ἀλλ' ἐκ διαλειμάτων τὰ ἐνθυμεῖτο. Εἶχεν ὑποσχεθῇ καὶ ὁ Θάνατος νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ πρῶτος καὶ ἦτο μὲν ἡ ἀπόφασίς του ἀμετάθετος νὰ κατασταθῇ ἐν Τριῶσι, ἀλλ' ὅπως ὅλα τ' ἀνθρώπινα ὑπόκεινται εἰς ἀλλοιώσεις, ἡδύνατο καὶ ἡ ἀπόφασίς αὕτη νὰ ματαιωθῇ ἐξ ἀπρονοήτου τινος αἰτίας, οἷον ἐξ ἐναντιότητος τινος

κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ Σχιᾶ. Οὐδὲν ἐν τούτοις ἀπορροδοκῆτον παρενόη μεταβάλλον τὰ προ σχεδιασθέντα.

Ὁ χαλκόπους χρόνος, βλίνων ἀνεπιστρεπτεῖ καὶ οὐδέποτε μεταβάλλον τὸν ὁμοιόμορφον ῥυθμὸν τῶν πρὸς τὰ πρόσω βημάτων του, ἐφαίνεται ἐπιταχύνων αὐτὰ εἰς τοὺς μέλλοντας ὁπποῦπω νὰ χωρισθῶν τὴν μονοτονίαν τῆς δυσαρέστου προσδοκίας οὐδὲν παρήλλαξεν, οὔτε ἡδύνατο ὁ Θάνος νὰ συμμερισθῇ τὴν εὐχαρίστησιν τῆς Εὐφροσύνης ἐπὶ τοῦ ἀκουσθέντος παθήματος τοῦ Ἰαπετοῦ, τὸν ὁποῖον μόλις ἐγνώριζεν, οὐδ' εἶχε μάθει τὰ διατρέξαντα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἱκανοποίησις οὐδεμίαν ἀνακούφισιν ἡδύνατο νὰ παρέξῃ, μὴ μεταβαλλομένων ὡς ἐξ αὐτῆς τῶν πραγμάτων. Ἄν ἐγνώριζον ἀμφοτέρω, εἰς τί συνετέλεσαν τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Ἰαπετοῦ, ὥστε πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ν' ἀκολουθήσῃ ἄλλην ὁδὸν ὁ Θάνος, ἤθελον ἐξαιρέτως εὐχαριστήσῃ ἀμφοτέρω, ἀφοῦ αὐτὰ ἐματαιώθησαν, καὶ δὲν εἶχε πλέον ἐκεῖνος αἰτίαν νὰ τολυπεύσῃ νέους δόλους, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτοὺς νὰ ἐξέλθουν τῆς περιπλοκῆς, εἰς ἣν ἐνέπεσαν. Ἐπρεπεν ὁμοῦ συγχρόνως, ν' ἀνακαλυφθῶν οἱ σκοποὶ τοῦ Ἰάσου, τί ἐστὶ χωρίον Τριβῶν, πῶς ἀπεκτῆθη καὶ πῶς μέλλει νὰ διατηρηθῇ. Ἀλλ' ὅλα ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν ἦσαν ἐκ τῶν ἀδυνάτων καὶ ἡ ἀλληλουχία τῶν συνεπειῶν ἠκολούθει τὴν φορὰν, καθ' ἣν ἐκ τῆς πρώτης αἰτίας ἐξωρμήθη.

Ἄν ἡ Εὐφροσύνη δὲν ἀντεῖχε καρτερικῶς, φιλοτιμουμένη νὰ δειχθῇ ἀνωτέρα τοῦ πάθους τῆς, ἤθελε παρέξει τὰ μέτα εἰς τὴν ἄγρυπνον φιλοστοργίαν τοῦ πατρὸς τῆς, νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν. Ἡ πάλῃ τῆς φιλοτιμίας καὶ τοῦ ὑποκαίοντος πάθους συνεκίνηε τὴν συνήθη γαλήνην τοῦ προσώπου τῆς, καὶ οἱ φαιδροὶ χαρακτῆρες τῆς ἐπεσκιάζοντο ὡς ὑπὸ διαφανοῦς νέφους, καθιστῶντος γλυκυτέραν τὴν λάμψιν τῶν. Εἰς τὰ ὄμματα τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ὠραίετο ὑπὸ τῆς ἐμπνεύσεως γοητευτικὴν συμπάθειαν συννοίας, ὡς μαρτυρούσης ὅτι δὲν εἶναι ἰδίον αὐτῆς αὐτάρεσκος ἐπιπολαιότης καὶ ὅτι ἡ φυσικὴ καλλονὴ δὲν εἶναι ἀπατηλὴ ἐπιφάνεια, ἀλλ' ἡ ὁρατὴ μορφή ἀοράτων καὶ αἰθίων χαρισμάτων. Εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πατρὸς τῆς ὁμοῦ ἐφαίνετο κατεχουμένη ὑπὸ φροντίδος, ἥτις δὲν ἤθελεν εἶναι ἐπὶ τοσοῦτον βαρεῖα, ἂν εἶχε διδαχθῇ τὰ μαθήματα τῆς πείρας, ὥστε νὰ γνωρίζῃ, ὅτι ὁ χρόνος ἐξομαλύνει πολλὰς τραχύτητας καὶ τὰ διεστῶτα συνάπτει, καὶ πολλὰς διαλύει περιπλοκάς. Εἰς αὐτὸν τὸν σοφώτατον ἱατρὸν τῶν ἀνθρώπων παθμάτων ἀνέθετεν ὁ Ἀῦφαντῆς τὰς ἐλπίδας του, πιστεύων ὅτι ταχέως ἡ εἰδησις τῆς καλῆς προόδου τοῦ Θάνου θέλει καταπαύει τὴν μέριμναν τῆς θυγατρὸς του. Διὰ νὰ προδιαθέσῃ αὐτὴν εἰς τὸ νὰ οἰωνίζεται καλὰ περὶ τοῦ μέλλοντος, ἐλάλει πολλάκις ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῆς μετὰ τοῦ Θάνου περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ κτήματός του, περὶ γεωργίας καὶ τῶν προσφυστέρων μέσων πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Κατὰ τὴν γνώμην του, ἦτον ἀδύνατον νὰ βελτιωθῇ ἡ κατάστασις τῆς ἐν Ἑλλάδι,

ἐνόσω οἱ μεγαλοκτῆμονες ἦσαν στερημένοι εἰδικῶν γνώσεων καὶ χρηματικῶν κεφαλαίων, διὰ νὰ ἐφαρμοσθῶν μεθόδους, ἀρμοζούσας πρὸς τὰς παντοίας ιδιότητας τῆς πολυκάρπου ταύτης γῆς.

Ὡς ἐσκέπτετο ὁ Ἀῦφαντῆς, ἐνόσω ἡ γῆ κατέχευται καὶ καλλιεργεῖται παρὰ τῶν μὴ κυρίων αὐτῆς, οἱ δὲ κύριοι δὲν ἐπιμελοῦνται ἰδίαις ὀφθαλμοῖς τὴν γεωργίαν, εἶναι ἀδύνατον νὰ προκόψῃ. Πρὸς ἀπόδειξιν ἀνέφερε συγκριτικῶς τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλα χωρία κερτημένων, ἀλλὰ ζώντων μακρὰν αὐτῶν, καὶ τῶν ἐπιμελομένων ἰδίαις χερσὶ τὰ ἀγρίδια τῶν· ἐνῶ ἐκεῖνοι καθεκάστην γίνονται πενέστεροι, βεδοαίως δὲ δὲν βελτιοῦνται, οὔτοι καθεκάστην αὐξάνουν τὸ οὐσίδιον. Αὐτὴ ὁμοῦ ἡ κατὰ μικρὸν καὶ ἐν μικρῷ τῶν μικροκτηματιῶν αὐξήσις δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τὴν ταχείαν πρόοδον τῆς γεωργίας τοῦ ὅλου ἔθνους. Ὁ μεγαλοκτῆμων ἔχει νὰ δαπανῇ εἰς ἀποπείρας πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν προσφυῶν μέσων, ἐνῶ ὁ κύριος μικρᾶς γωνίας γῆς ἐξακολουθεῖ ἀπρίξ τὰ πατροπαράδοτα, οὐδὲ κερπίαν παρεκκλίνων. Ὡς ἐκ τούτου ἡπόρει ὁ Ἀῦφαντῆς πῶς δὲν ἐγένεν ἐν Ἑλλάδι χρησις ὅλων τῶν ἐπισπαστικῶν μέσων, ὥστε μεγάλοι κεφαλαιοῦχοι νὰ ἐρωτευθῶν εἰς τὰ ἄφατα τῆς ἐλληνικῆς γῆς θέλητρα. Ἡ κατάρρυτος, βαθεῖα, πρὸς πᾶσαν καλλιέργειαν πρόσφορος, κλίμα εὐκραέστατον, μὴ ὑποκαίμενον εἰς αἰφνιδίους μεταβολάς, καὶ πλησίον ἡ θάλασσα πρὸς ἐξαγωγήν τῶν παντοίων προϊόντων, καὶ ἐν τούτοις τὰ πάντα ξηρὰ ὡς ἐν τῇ ἐρήμῳ ! ! Ἡ φύσις ἔδωκεν ὅ,τι ἡδύνατο νὰ δώσῃ, τὸ λοιπὸν εἶναι τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν ἀπέδιδε βέβαια ὁ Ἀῦφαντῆς τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν ἐλληνικὴν γῆν, ἀλλ' ἐξ ὧν εἶδεν, ἔκρινεν, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡδύνατο τοῦλάχιστον ἡ γεωργία νὰ ἦναι εἰς ἣν κατάστασιν ὑπῆρχε τότε ἐν Θεσσαλίᾳ, φερούσῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῆς τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας.

Οὐδὲ ποικίλας γνώσεις εἶχεν ὁ Ἀῦφαντῆς, οὐδ' εἰς κατάστασιν ἦτο ν' ἀναγνώσῃ σύγγραμμα πολιτικῆς οἰκονομίας, εἶχεν ὁμοῦ τὴν πείραν τοῦ μεγαλοκτῆμονος, ἐπιστατοῦντος ἀόκνως τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων του. Καὶ τὸ θέμα ἦτον εἰς αὐτὸν λίαν προσφιλές, ὥστε ἐξεταίνετο πέραν τοῦ σκοποῦ εἰς παρεκβάσεις, λησμονῶν τούτεστι τὴν ἀρχικὴν πρόθεσιν του, νὰ ὑποδείξῃ εἰς τὴν Εὐφροσύνην τὴν μέλλουσαν εὐπραγίαν τοῦ Θάνου καὶ τοὺς τρόπους, καθ' οὓς αὕτη ἐμέλλε νὰ γίνῃ τελειότερα.

Εἶχε σχηματίσει γνώμην, τὴν ὁποίαν διὰ πολλῶν ἀνέλευν, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς γεωργίας εἶναι ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα τῆς σχέσεως τῆς γῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον. Ἐνόσω ἡ κυριότης δὲν εἶναι πλήρης, ἐλευθέρα καὶ πᾶσαν ἔχουσα ὀχύρωσιν, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀναπτυχθῇ γεωργία ἀξία λόγου. Ἦτο καθ' αὐτὸ ἀντίπους τῶν κοινοκτημόνων, τοὺς ὁποίους οὐδὲ κατ' ὄνομα ἐγνώριζεν, οὐδ' ἡδύνατο κατ' ὄναρ νὰ φαντασθῇ, ὅτι ὑπάρχουν, ὡς τερατωδέτερόν τι τῆς χιμαίρας. Κατὰ τὸ λέγειν του ἡ γῆ ἀπαιτεῖ μεγάλας προκαταβολάς· τὰ στέρνα τῆς εἶναι βαθέα, καὶ διὰ πολλῆς σκαφῆς καὶ σκαλεύ-

σεως καὶ ἀναπολήτῳ παρέχει ὅλον τῆς θρεπτικῆς τῆς δυνάμεως τὸν πλοῦτον. Ἄν τὸ ἰδιοτελὲς συμ-
φέρον δὲν ἔχη πλήρη ἀσφάλειαν καὶ στερεότητα,
ὥστε νὰ ὑπάρχῃ βεβαιότης, ὅτι μέλλει τις πολλα-
πλασίας ν' ἀπολαύσῃ τὰς οὐσίας του, δὲν δυνά-
μεθα νὰ ὑποθέσωμεν αὐτὰς γινόμενας παρ' ἄλλου
τινος, εἰμὴ ἰδιοτρόπου καὶ μακρῶδους ἐραστοῦ τῆς
γῆς. Ὅτι τοιοῦτος δύναται νὰ ὑπάρξῃ, δὲν ἀμφί-
βολον, ἰδὼν τινες ἐν Ἀθήναις δαπανῶντας χρήματα
εἰς ἀρχαιοτάτας, ἀγγεῖα καὶ τὰ τοιαῦτα, δι' αὐ-
τὸν ἐντελῶς ἀχρηστὰ. Ἀλλὰ πάλιν αὐτοὶ τὰ θεω-
ροῦν ἰδιά των, καὶ εἶναι βέβαιοι, ὅτι τ' ἀρῇουν εἰς
τοὺς κληρονόμους των. Ἀλλ' ὅταν ἡ γῆ, τὴν ὁποίαν
καλλιεργῶ, ἔλεγε, δὲν γνωρίζω, αὐριον τίνος μέλ-
λει νὰ ᾖ, ποῖαν ἄλλην περιποίησιν θέλω δώσῃ,
εἰμὴ ἐκείνην, τῆς ὁποίας θέλω ἰδεῖ ἐντὸς ὀλίγου
τοὺς ταχεῖς καρπούς; Παρατηρῶν ὁμοῦ τὴν κατὰ-
στασιν τοῦ κατόχου τῆς γῆς ἐν Ἑλλάδι, δὲν ἔσλε-
πε τὴν ἀπαιτούμενην στερεότητα καὶ ἀσφάλειαν. Οἱ
πλεῖστοι, ἔλεγεν ὡς ἐγγίστα, καλλιεργοῦν ἐθνικὴν
γῆν προσκαίρως, ἢ καθυστεροῦν εἰσέτι τὸ τίμημα
ἐθνικῆς γῆς κακῶς ἀποκτηθείτης, τὴν ὁποίαν ἀ-
γνωστον, ἂν μέχρι τέλους θέλουν διατηρήσει, οἱ
δὲ μεγαλοκτῆμονες περιπλανῶνται κατὰ χρεὶς εἰς
λαδύρινθον δικῶν, ἢ ἕνεκα τῆς ληστείας δὲν τολ-
μοῦν νὰ ἐπισκεφθῶν τὰς γαίας των, ἢ μισθοφοροῦν-
τες ἀναπληροῦν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου τὸ ἐκ τῆς
κακῆς διαχειρίσεως τῶν ἰδίων κτημάτων προερ-
χόμενον ἔλλειμμα, ὥστε ὀλίγοι μικρὸν ἔχοντες κλη-
ρον καταγίνονται σπουδαίως εἰς τὴν σπιθαιμιαίαν
γεωπονίαν. Ἄνευ προφητικοῦ δώρου, προσέχων εἰς
μόνον τὸν σφυγμὸν τοῦ νοσοῦντος, προλέγω ὅτι ὁ
χρόνος θέλει πράξῃ ὅ,τι δὲν ἐπραξεν ὁ νόμος, ὥστε
οἱ ἀνάξιοι μεγαλοκτῆμονες θέλουν στερηθῇ παντὸς
δικαιώματος ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς ὄφελος ἐκείνων, αἵ-
τινες ἀποδίδουν τὰ τροφεῖα εἰς τὴν τεκοῦσαν. Τὸ
λυπηρὸν εἶναι, ὅτι τοιαύτη μετατροπὴ δὲν δύναται
νὰ γίνῃ εἰρηνικῶς καὶ ἀνωδύνως. Ὅσα ἐν γένει εἶδα
γραφόμενα, ἢ ἀδραεῖς δαπάναις ἐνεργούμενα πρὸς
βελτίωσιν τῆς γεωργίας ἐν γένει, ἢ τῆς ἀμπελοφυ-
τείας, ἢ τῆς αἰνοποιίας ἢ τῆς σκωληκοτροφίας, εὐ-
ρίσκω καλὰ καὶ ἄριστα· ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ, τίς θέλει
τὰ ἐφαρμόσει καὶ ὑπὲρ τίνος γίνονται.

Πολλὰς ἐδίδεν ἐπίσης ὁ Ἀῦφαντῆς συμβουλὰς,
τί νὰ πράξῃ ὁ θάνατος περὶ τῶν χωρικῶν. Ὅταν,
ἔλεγε, τὰ συμφέροντα τῶν χωρικῶν καὶ τοῦ κυρίου
τῆς γῆς εἶναι πολέμια, εἶναι ἀδύνατον νὰ συμβα-
δίσουν. Πρέπει λοιπὸν νὰ συνταύτισθῶν καὶ τοῦτο
δὲν κατορθοῦται, ἂν δὲν ὑπάρξῃ ἠθικὸς δεσμός, με-
ταξὺ κυρίου τῆς γῆς καὶ χωρικοῦ. Ὅταν ὁ κύριος
τῆς γῆς εἰλικρινῶς καταγίνεται εἰς βελτίωσιν τῆς
τύχης τῶν χωρικῶν, ἀφίνων εἰς αὐτὸν δικαίαν ἀ-
μοιβὴν τῶν κόπων του, καὶ μικρὸν περίσσευμα πρὸς
αὐξήσιν τῆς οὐσίας του, ὅταν προσέρχεται εἰς βοή-
θειάν του ἐν καιρῷ σιτοδείας, ἢ ἐν καιρῷ νόσου,
ὅταν φροντίζῃ νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα του, νὰ
περιθάλψῃ τὰ ὄρφανὰ τοῦ τεθνεῶτος, ἔτο βέβαιον,
ὅτι ὁ χωρικός δὲν θέλει θεωρεῖ πλέον τὸν κύριον τῆς

γῆς ὡς δυνάστην, εἰς ὃν δουλεύει ὡς ὑπὸ ζυγόν, ἀλλ'
ὡς ἀπεσταλμένον τῆς θείας προνοίας. Ἐνταῦθα ὁ-
μῶς παρατηρῶ τὸ ἐναντίον. Ὁ γεωργὸς εἶναι ἀκ-
τήμων καὶ θεωρεῖ τὸν κύριον τῆς γῆς ὡς ἄρπαγα
αὐτῆς, ὅστις τὸν ἐστέρησε τοῦ ἀπαγραπτοῦ δι-
καιώματός του καὶ τοῦ ἁνωθεν προορισθέντος κλη-
ρου του. Ἄν ἐδίδετο ἱκανὸν ποσὸν γῆς εἰς ἰδιοκτη-
σίαν ἐκάστου χωρίου, ἢ γεωργία ἤθελε προῆλθῃ ἀμεί-
σως εἰς τὴν δευτέραν καὶ τρίτην βαθμίδα τῆς ἀνα-
πτύξεώς της, τετραπλασιαζομένων τῶν δημοσίων
προσόδων ὡς διὰ μαγικῆς τινος ῥάβδου. Δὲν λέγω
νὰ δοθῇ εἰς τοὺς χωρικοὺς ὅλη ἡ γῆ, ἀλλὰ ν' ἀ-
φθῇ καὶ μέγα μέρος διαθέσιμον πρὸς ἐγκατάστασιν
μεγαλοκτῆμόνων. Σὺ, παραδείγματός χάριν, καὶ ὁ
ἀδελφός σου ἠθέλετε πράξῃ ὑπὲρ τοῦ συμφέροντός
σας ἀποχωρίζοντες μέρος τοῦ χωρίου σας εἰς τε-
λείαν ἰδιοκτησίαν τῶν χωρικῶν. Ὅ,τι δώσετε, θέλετε
τὸ λάβει ἑκατονταπλάσιον. Ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς κερ-
δαίνετε τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν των· ἐνῷ δὲ
παρέχετε εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα, νὰ καταρτίσων ἴδιον
οἶκον, κατορθώσετε, ὥστε μόνοι νὰ προμηθεύσων
ὅλα τ' ἀναγκαῖα καὶ νὰ μὴ φθονοῦν τὴν εὐπραγίαν
σας. Κυνημεροῦντες νυμφεύονται, ἀποκτοῦν τέκνα,
πολλαπλασιάζονται. Ἀλλὰ τάχα θέλουν μείνει οἱ
ἀγροῖ σας ἀργοί; Ἀπαγε! Ἄν ἐπιστατήτε αὐτο-
προσώπως καὶ παρέχετε σεῖς τὸν σπόρον καὶ τὰς
προκαταβολὰς, θέλετε τοὺς ἰδεῖ ὁμοθυμαδὸν προσ-
ερχομένους, ὥστε τὸ περίσσευμα τοῦ χρόνου των
νὰ καταβάλλουν εἰς καλλιέργειαν γῆς, ἥτις μέλλει
νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς καθαρὸν κέρδος, οὐδέποτε δὲ
ζημίαν. Πρὸς αὐτὰ παραδῶλλω, ὅσα εἶδα καὶ ἤ-
κουσα ἐνταῦθα, καὶ ἐννοῶ τὴν οἰκτρὰν τῶν πραγ-
μάτων σας κατάστασιν. Ὁ κύριος τῆς γῆς νομίζει
συμφερότερον, νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένος παντὸς κιν-
δύνου καὶ πάσης φροντίδος. Διὰ τοῦτο δὲν ζητεῖ
παρὰ τοῦ γεωργοῦ μόνην τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς
προκαταβολὰς. Ἀντὶ πόσων ἀτόπων νομίζεις ἐξα-
γοράζουσιν αὐτὴν τὴν ὀλεθρίαν ἀμεριμνίαν; Ὁ γε-
ωργὸς δὲν δύναται νὰ κάμῃ μεγάλας προκαταβολὰς
σπόρων καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαιῶν· ἄρα μικρὸν μέρος
τοῦ κτήματος ἀροῦται. Ἄν συμβῇ ὁμοῦς ἀφορία, ἢ
ἄλλο δυστύχημα, ὁ γεωργὸς κατεστράφη, καὶ ὁ κύριος
τῆς γῆς δὲν θέλει τὸν συντρέξει, διότι ἀντίκεινται
εἰς τὸ σύστημά του αἱ προκαταβολαί, καὶ μάλιστα
κατ' ἐποχὴν, ὅτε οὐδὲν ἔλαβεν. Ὅταν λοιπὸν ὁ κύ-
ριος τῆς γῆς οὐδέποτε δίδει καὶ ἀείποτε ἀπαιτεῖ
παρὰ τοῦ γεωργοῦ, καὶ ἀείποτε λαμβάνει, προα-
φαιρεῖ καὶ ἀποφέρει τὴν κρείττονα μερίδα, ὅποια
θέλεις νὰ εἶναι αὐτοῦ τοῦ γεωργοῦ τὰ σπλάγχνα!!

Τ' ἀξιώματα ταῦτα ἐπορίζετο ὁ Ἀῦφαντῆς ἐκ
τῆς μακρᾶς του πείρας· ἀπόδειξις τούτου εἶναι, ὅτι
κατὰ πολὺ μέρος ἦσαν σύμφωνα πρὸς τὰς ὑποθέσεις
τοῦ Ἀσκραίου, ὅστις ἐπίσης δὲν εἶχεν ἀναγνώσει τὰ
νεώτερα συγγράμματα *Περὶ τῆς τέχνης τοῦ πλου-*
τεῖν ὑπὸ τοῦ δεινός, ἢ δεινός *Πενεστάτην*. Καὶ ὁ
Ἡσίοδος ἐδίδασκε τὸν μέγαν νῆπιον Πέρσην.

μὴ φρίδες σίτου.
Μήποτέ, ὁ ἡμερέκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήμαθ' ἔληται

Καί εἰς τοὺς ἐναντεῖς βόας ἤθελεν.

... ἄμα τεσσαρακονταετῆς αἰῶνος ἐποίτο
Ἄριστον διπλήσας τετράγυρον, ἀτάβωμον,
Ὅς εἴ ἐργον μελετῶν ἰδέσθαι αὐτὰς ἐλαύνει!
Διαφώνει ὁμοῦ ὁ Ἡσίοδος λέγων·

Θῆτα τ' αἰκοῦν ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἐρεῖθαι·
Δίξασθαι κέλομαι· γὰρ ἐπὶ δ' ἐπὶ πόρτις ἐρεῖθαι,
ἐνῶ ὁ Ἀῤῥαντῆς ἐδίδασκε τὸ ἐναντίον, καὶ ὁ ἐργά-
της (βῆς) νὰ ἔχῃ ἴδιον οἶκον, καὶ τῆς ἐγκυμονούτης
(ὕπόπορτις ἐρεῖθος) νὰ γίνεταί φιλάνθρωπος φροντίς.

Ὁ Θάνος ἤκουε προσηκτικῶς τὰς διδασκαλίας
ταύτας, τῶν ὁποίων ἔλαβε καὶ ἐμπράκτως πείραν
κατὰ τὸ μικρὸν διάστημα, ὅτε διετέλεσεν εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ εὐεργέτου του. Ἄν ἄλλοι διαλογισμοὶ
δὲν ἐτάραττον τὸν νοῦν του, ἢ εἰς πλεό-
νας λεπτομερεῖας. Δυστυχῶς ὁ ἀδελφός του εἶχε με-
ταβῆ εἰς τὸ τάγμα του, ὥστε δὲν ἠδύνατο ἀμέσως νὰ
κοινολογήσῃ τὰς νοουθεσίας, καὶ νὰ συναποφασίσῃ περὶ
τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς των, ἐσκόπει ὁμοῦ νὰ
τὸν προτρέψῃ θερμῶς, νὰ συναινέσῃ καὶ αὐτός.

Αἱ μακραὶ αὗται διδασκαλίαι δὲν ἐπετύγχανον
νὰ δυσωπήσουν τὴν Εὐφροσύνην, διότι ἂν ὁ Θάνος
ἐμελλε τῷ νῦν νὰ ἐφαρμόσῃ, ὅσα ὁ Ἀῤῥαντῆς πα-
ρήκει, ἦτοί ἀπαραίτητον, πολλὰ ἔτη νὰ μὴ ἀπο-
μακρυνθῇ τῶν Τριῶν καὶ ἀφοῦ ἄπαξ ἐμελλεν ἐκεῖ
νὰ εὐπραγήσῃ, ὁ χωρισμός των ἐμελλε νὰ ᾔηκι διη-
νεκῆς. Τὸ αἰσθημα τῆς λύπης γίνεται ἐτι βαρύτερον,
ὅταν οὐδεμία ὑποφαίνεται τῆς διορθώσεως τοῦ κα-
κοῦ πιθανότης.

Κακὸν προαἰσθημα περὶ τοῦ μέλλοντος ἐδασάνιζε
τὴν Εὐφροσύνην, καὶ εἶχε στιγμὰς, καθ' ἃς αἱ δυ-
νάμεις τῆς, ἀντιμαχόμεναι κατὰ τοῦ ὑπερδύ-
λοντος ἄχους, ἠτόνον. Τοῦτο συνέβαινεν ἰδίως, ὅ-
σας αἰφνιδίον τι ἐτάραττε τὴν ἰσορροπίαν τοῦ με-
ταξὺ φιλοτιμίας καὶ τρυφερότητος ἐν τῇ καρδίᾳ
τῆς ἀνταγωνισμοῦ. Τὴν προτερσίαν τῆς ἀναχωρή-
σεως, ὡς ἐκ τῆς ἀταξίας τῆς μετοικεσίας καὶ τῆς
ἀπροσεξίας τῆς θεραπεινίδος, ἀνετράπη ὁ πρὸ τῆς
εἰκόνης τῆς Πανηγίας ἄσβεστος λυχνίσκος καὶ τὸ
ἔλαιον ἐχύθη χαμαί. Ἡ δυστυχὴς Εὐφροσύνη ὠ-
χρίσκει καὶ χόνδροι δακρύων ἐξέπεσαν ἐκ τῶν κυ-
νοβλεφάρων ὀφθαλμῶν τῆς, ὡς μαργαρίται. Δι' ὅλης
τῆς νυκτὸς δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ κοιμηθῇ καὶ πολ-
λάκις ἐστρεφεν ἱκετικὸν βλέμμα πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς
παναγὰς Θεομήτορος, δεομένη εὐσπλαγχνον συγ-
γνώμην τοῦ παραπτώματος. Περὶ τῶν ἀλγημάτων
τῆς καρδίας τῆς δὲν ἐτόλμα νὰ ζητήσῃ ἀντιληψίν.
ἀλλ' ἐπίστευεν, ὅτι ἄμα γίνῃ ἀξία τῆς χάριτος
ἐκείνης, ἥτις ἐβάστασεν εἰς τὸν κόλπον τῆς τὴν Ἀ-
ραντὰ τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, καὶ ἄνευ αἰτήσεως
θέλει τύχει ἐκείνων, τὰ ὅποια αὐτὴ μόνη γνωρίζει,
ἂν εἶναι πρέπον, νὰ εἰσακουσθῶν. Ἡ ἱλαρὰ ἐκστασις
τῆς τρυφερᾶς προσδλεπούτης πρὸς τὸ βρέφος τῆς,
ἐκλάμπον ἐκ τοῦ ἀνωθεν φωτός, τοῦ μέλλοντος νὰ
διαχυθῇ ἐπὶ τῆς γῆς, κατεπράυνε τοὺς παλμούς τῆς
πασχούσης, καὶ ἐν μέσῳ τῶν μελαμπέρων σκιῶν
τῆς ἐρήμου νυκτὸς κατέπεμπε τῶν ἀμφοσίων αὐγῶν
τὴν παραμυθίαν.

Αἱ πρῶται ἀκτῖνες τῆς ἐπιφωσκούσης ἡμέρας διέ-
κοψαν τοὺς εὐσεβεῖς διαλογισμούς τῆς, τοὺς ὁποίους
διεδέχθη ἡ πικρὰ φροντίς τῆς ἀναχωρήσεως. Πρῶ-
τὴ συνεκινήσαν τὰ πάντα ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ πολλοὶ οἰ-
κιακοὶ φίλοι καὶ συμπολίται τοῦ Ἀῤῥαντοῦ συνέρ-
ρευσαν πρὸς ἀποχαιρετισμόν. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο
καὶ ὁ Θάνος, ὁπισθεν τῶν ἄλλων ἰσάμενος, ἐν πα-
ραθύτῳ σιωπηλὸς καὶ ἀσπρημένος, εἰς πάντας ἀό-
ρατος, ἐκτός εἰς τὴν ἐνίστα παρασταμένην Εὐφρο-
σύνην. Ἐπὶ τέλους τὸν παρετήρησε καὶ ὁ Ἀῤῥαντῆς,
τὸν ἐκάλεσε δὲ πλησίον του, διὰ νὰ τὸν δώσῃ πα-
ραίνεσις περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ κτήματός του
συμπληρῶν τὰς πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν πλατύτερον ἀ-
ναπτυχθεῖσας. Τὸν ἐζήτησε μάλιστα συνεχῆ ἀντε-
πιστολὴν καὶ πληροφορίαν περὶ τῆς προόδου τῶν
γεωργικῶν ἐργασιῶν του, ὑποσχόμενος νὰ τὸν πα-
ρέχῃ τὰς συμβουλὰς του ἀφειδῶς καὶ εὐχαριστού-
μενος πολὺ εἰς τὴν ἐν Ἑλλάδι μετάδοσιν τῶν ἐκ
μακρᾶς πείρας ἀποκτηθεῖσων γνώσεών του. Ὁ Θά-
νος ἀσμένως ἐδέχθη τὴν πρότασιν, πρὸ πάντων διὰ
νὰ μαθήσῃ περὶ τῶν εὐεργετῶν του, τοὺς ὁποίους
ἀφειδῶς ἐδεσβαίου νὰ ἐπισκερῇ, ἄμα τακτοποιήσῃ
τὴν διοίκησιν τοῦ κτήματος.

Ἡ παλιόροια τῶν ἐρχομένων καὶ ἀπερχομένων
πρὸς ἀποχαιρετισμόν ἐξηκολούτησε μέχρι μεσημ-
ερίας, ὅτε πολλοὶ συμπερόμεποντες, ἐξ ὧν καὶ ὁ Θά-
νος, κατέβησαν μετὰ τῶν ὁδοιπόρων εἰς Πειραιᾶ.
Παρευθὺς ἐπεβιβάσθησαν οὗτοι ἐπὶ τοῦ ἀτμοκινήτου,
καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέπλευσαν εἰς Σύρον, ὅθεν ἐμελ-
λον δι' ἰστιοφόρου νὰ κατευθυνθῶν εἰς τὰ ἴδια. Ἐπὶ
τοῦ καταστρώματος τοῦ ἀτμοκινήτου καθημένη ἡ
ναυδος ἡ Εὐφροσύνη ἠτένιζε τὴν φεύγουσαν ἀκτὴν
τῆς Ἀττικῆς, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἀδιαγνώ-
στοτέραν, ἕως οὗ παρέτεινε μόνη ἡ δεῖρας τῶν ὁρέων
ὕπὸ τὴν οὐρανίαν ἄχνην. Ὅπισθεν αὐτῶν δύνων ὁ
ἥλιος ἐφαίνετο ἀποχωρίζων τὰς ἐλπίδας τῆς καὶ
συσπῶν καὶ αὐτὴν μετ' αὐτῶν διὰ τῆς ἐπὶ τῆς
μαρμαρυζούσης θαλάσσης ἀργυρᾶς φειρᾶς, ἐκ τῶν
τροχῶν τοῦ ἀτμοκινήτου ἐξελισσομένης.

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν των ὁ Θάνος ἀπῆλθε καὶ
αὐτὸς εἰς τὰς Τριᾶς, φεύγων τὰς Αθήνας, ἐνθα ἡ
διαμονὴ κατέστη εἰς αὐτὸν ἐπαχθὴς, ἂν καὶ δὲν εἶ-
γεν εἰσέτι λάβει ἀπάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ του περὶ
τῶν ὧν ὁ Ἀῤῥαντῆς παρήκει νὰ πράξουν ἐν Τρι-
βαῖς. Τὴν βραδύτητα ἀπέδιδεν εἰς τὰς πολλὰς ἀ-
σχολίας τοῦ Τάσου, ὄντος ἤδη ὑπασπιστοῦ τοῦ ἐ-
πιτετραμμένου τῆς διοικήσεως τῆς ὀροφυλακῆς, Ἀρ-
χηγοῦ λεγομένου. Δὲν ἀμφίβαλλεν ὁμοῦ, ὅτι ὁ ἀδελ-
φός του θέλει ἐγκρίνει προτροπὰς ὑγιειντάτας, καὶ
συστήσας εἰς τὴν μητέρα του, νὰ πέμψῃ εἰς αὐτὸν
ἀμέσως τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Τάσου, τὴν παρήκεσε νὰ
μείνῃ ἐν Αθήναις, μεχριστοῦ διευθετήσῃ τὰ πράγ-
ματα, καὶ προπαρασκευάσῃ κατάλληλον εἰς τὸ γῆ-
ρας τῆς ἀναπαυτήριον.

Ἡ Βαρδάρια τὸν ἔδωκε τὴν εὐχὴν τῆς προσθέτουσα
καὶ τὴν νοουθεσίαν, νὰ προσέξῃ μὴ ἀνατρέψῃ πάλιν διὰ
τῆς ἀδεξιότητός του τὰ πράγματα, τὰ ὅποια εἶχε
φέρῃ εἰς τοιαύτην λαμπρὰν κατὰστασιν ὁ Τάσος τῆς.

ΙΖ.

Ὁ Θάνατος ἐν Γριβαίε.

—ο—

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν οἱ χωρικοὶ ὑπεδέχθησαν τὸν Σκιᾶν, οἱ πρεσβύτεροι αὐτῶν, προπορευομένων τοῦ Παρέδρου καὶ τοῦ Ἱερέως, ἐβάδισαν πρὸς τὴν καλύβην τοῦ ἀπεσταλμένου τοῦ Τάσου, καὶ ἐκεῖ ἵσταντο ἄνθρωποι περιμένοντες ν' ἀκούσουν ἐκ στόματός του τὰ προόμια τῶν ἀγαθῶν ἀγγελιῶν, τῶν ὁποίων ἦτο κομιστής. Πρῶτοι ἐξῆλθον οἱ δορυφόροι καὶ κατόπιν ἐφάνη καὶ αὐτός, οὐ δὲν ἔχων φαιδρὸν ἐπὶ τοῦ προσώπου του. Περισκοπήσας αὐτοὺς ταυρηδὸν καὶ στέρων τὸν μύστακά του. — Ἦλθετε, εἶπε, νὰ μάθετε, τί θέλομεν; . . . Εἴμεθα πέντε. Καθημέραν λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχωμεν μίαν ὀκτὼν βραχὴν μαστίχην, δέκα ὀκάδες κρησί, καὶ ἐν ἁρνί καὶ ἓνα κατζίκι νὰ κρέμωνται κάθε πρωὶ ἐξω ἀπὸ τὴν πόρταν μου ἀπὸ τὸ τζικλί των. . . . Ἐκαταλάθετε;

Οἱ δυστυχεῖς χωρικοὶ οὐδ' ἐτόλμησαν ν' ἀναδλέψουν, ἀλλὰ κλίνοντες τὸν λοζὸν τῆς δουλείας αὐχένα ἐσιώπων.

— Αὐτά, ἐξηκολούθησεν ὁ Σκιᾶς, εἶναι καθημέραν. Ἀλλὰ τὴν ἑορτὴν θέλω καὶ μεζέ, καμμίαν γίδα στέρφα, κανένα μανάρικο γουρουνάκι, κανένα μοσχίδι, καὶ τὰ παρόμοια. . . . Τυρὶ καὶ ψωμί ποτὲ δὲν θὰ μᾶς λείψει. . . . Ἐχετε ὑγείαν, παιδιά μου!! . . .

Ταῦτα εἰπὼν μὲ φωνὴν προστακτικῆς ἀπολύτου καὶ βρενθυόμενος, διέσχισε τοὺς ὡς ἰχθὺς ἀφώνους χωρικοὺς, καὶ καθάινων τὴν ἀστραγαλιότην του καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν δορυφόρων του διέβη μετὰ τῶν ἐκατέρωθεν ὑποχωρούντων, καὶ ἀπῆλθεν.

Ἀμα ἀπεμακρύνθη, καὶ ἐπανῆλθεν ἡ φωνὴ εἰς τοὺς χωρικοὺς, καὶ μάλιστα εἰς ὅλους συγχρόνως, συναυλίαν λαρυγγίζοντες κατεμύροντο τὸν Παρέδρον καὶ τὸν Ἱερέα, διατὶ νὰ μὴ φέρουν τὸν λόγον περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων.

— Νὰ ζεύρη καθεὶς, τί τὸ ἴδιόν του!!

Ὁ Παρέδρος καὶ ὁ Ἱερεὺς τοὺς καθυστάσαν, συμβουλευόντες ὑπομονὴν, καὶ αὐτοὶ ὅμως μὴ ἀρετιζόμενοι εἰς τὰς φυσιογνωμίας τῶν ἐλθόντων.

Πολλαὶ ἡμέραι ὑπομονῆς παρήλθον τοιοῦτοτρόπως, καθ' ἣς οἱ ἀποδειλιάσαντες προϊστάμενοι δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἔλθουν εἰς ὁμιλίαν μετὰ τοῦ Σκιᾶ, οὔτε αὐτὸς ἔλαθεν ἀνάγκην, ν' ἀποτεινῇ πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον, ἀφοῦ ἀκριβῶς ἐξεπληροῦντο τὰ διαταχθέντα. Ἀλλὰ πολὺν χρόνον δὲν ἠδύναντο οἱ χωρικοὶ νὰ ἐπαρτέσιν εἰς τοιαύτην δαπάνην. Καὶ ὅστις χελεὶ ἀκρῶ ἐγεύθη τῶν ἀρχῶν τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἐννοεῖ, ὅτι, ὅσκις εἰς τὴν δόσιν δὲν ἀντιστοιχεῖ ἀντίδοσις, ἐκλείπει ἐξ ἀρχῆς ἡ ἰσοσταθμία. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου εἶχον ἀπαραίτητον ἀνάγκην οἱ

χωρικοὶ, ἐνῶ προσήγγιζεν ὁ καιρὸς τῆς σπορᾶς, νὰ γνωρίζουν, τίς μέλλει νὰ καταβάλλῃ τὸν σπόρον, τοῦ ὁποίου ἐστεροῦντο, καὶ τί μετὰ ταῦτα τὸ εἰς ἔκπiston ἐπιβάλλον κατὰ τὸν θερισμόν. Ἄν εἰς ταῦτα προσθέτωμεν καὶ τὴν ἀνησυχίαν τῶν κληρονομῶν στρατευσίμων καὶ τὸν φιλοπράγμονα κνηστὴν τῶν γειτόνων, ἀκαιρῶς ἐρωτῶν των: Πῶς τα πάτε μετὰ τὴν ἀνθέντην σας; ἐννοοῦμεν, ὅτι ὅλοι τοῦ χωρίου ἢ κατὰστασις ἦτο πυρετώδης, ἀλλὰ κατὰ τὸ παγετώδες στάδιον, τὸ ὁποῖον προηγείται τοῦ παροξυσμοῦ.

Ὁ Σκιᾶς ἐν τούτοις ἐξετέλει ἀκριβῶς τὰς ἀθηγίας, ὅσας ἔλαθε παρὰ τοῦ Τάσου. Κατ' αὐτὰς ὠφείλε νὰ φυλάττῃ τὸ χωρίον, ὥστε νὰ μὴ πατηθῇ παρὰ τινος, ν' ἀπέχῃ πάτης συνομιλίας μετὰ τῶν χωρικῶν, τὸ αὐτὸ δὲ νὰ πράττουν καὶ οἱ ἀκόλουθοι του, καὶ νὰ παρίσταται παρὰ τῶν χωρικῶν μόνον τὰ πρὸς διατροφὴν ἀναγκαῖα. ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην του ἡ ἡμερησία διαταγὴ τῆς τραπέζης του ἦτον ὅσον ἐκστὶ ὀλιγαρκής. Περὶ τῶν λοιπῶν ἐμελλον νὰ ἔλθουν κατόπιν ὀδηγίαι, φθάνοντας τοῦ θάνατος διὰ νὰ ἐπιστατήσῃ τὰ τῆς γεωργίας. ἀλλ' οὐδ' ὁ Σκιᾶς, οὐδ' οἱ κάτοικοι ἐγνώριζόν τι περὶ τούτου.

Αἱ φορτικαὶ τῶν χωρικῶν αἰτιάσεις ἀνάγκασαν τὸν Παρέδρον καὶ τὸν Ἱερέα, νὰ προσέλθουν πρὸς τὸν Σκιᾶν ἱκετικῶς.

Πρωὶ πάλιν συνήλθον οἱ πρεσβύτεροι μετὰ τῶν δύο προϊσταμένων των πρὸ τῆς καλύβης τοῦ Σκιᾶ, ὅστις ἐξερχόμενος ἠπόρησε διὰ τὸ συνάντημα.

— Τί θέλετε; τοὺς ἠρώτησε μὲ βροντώδη φωνήν, ἥτις ἔλυσε τὰ γόνατα τῶν δύο πρόμων.

— Νὰ μάθωμεν τὴν καλὴν σας ὑγείαν, ἀπήντησε τραυλίζων ὁ Ἱερεὺς καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν καὶ διὰ τὸν καλὸν αὐθέντην μας, τὸν Καπετὰν Τάσον.

— Ἡμεῖς βλέπομε, εἴμεθα ὡς τὸ ψάρι εἰς τὴν θάλασσαν. Τὸν Καπετὰν Τάσον, τὸν ἀφήσαμεν δραπὸν ὡς τὸ μῆλον καὶ ἀπὸ τότε ὡς τώρα δὲν εἶχε καιρὸν νὰ γλυωριάσῃ.

— Καὶ δὲν γράφει, πότε θὰ ὀρίσῃ νὰν τὸν ἀπαλαύσωμεν.

— Μπᾶ! καὶ τί δουλιὰ ἔχει ἐδῶ; νὰ πηδᾷ εἰς τὰ τρία μὲ τοὺς μπαρπάτζιδες; Ἐκεῖνος πάγει εἰς τὸ τάγμα του.

— Καὶ πότε μαθὲς θὰ χωρίτομεν; ἀνεβόησαν ὅλοι, μᾶλλον ἐξιπτάμενοι τοῦ λογισμοῦ ὡς ἐκ τῆς ἀπάρου ἀπαντήσεως, ἢ ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τοῦ τρόπου τοῦ Σκιᾶ.

— Νὰ χωρίτετε; . . . Ἀκούεις κνώδαλα! . . . νὰ χωρίσουν μὲ τὸν αὐθέντην τους!! . . . καὶ τί σας χρεωστᾷ ὁ καπετὰν Τάσος; . . . κακομοιρίδες!! . . .

— Μήγαρ δὲν ἀνόρασε τὸ χωριὸν διὰ μᾶς; . . . καὶ δὲν μᾶς ὑπεσχέθη, νὰν τὸ χωρίωμεν ἡμεῖς!! . . .

— Ἀκούεις βόδια τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου!! . . . Καὶ τί τὸν ἔχετε τὸν Καπετὰν Τάσον; . . . αὐτὸ ποῦ λέγουν πλῆθει ὅτιον;

— Τὸν ἔχομεν εὐεργέτην, ἀπεσταλμένον τοῦ Θεοῦ, ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλι μας, καὶ ὡς αὐθέντην τὸν προσ-

κυνούμεν. Ταῦτα δὲ λέγοντες ἀπεκάλυψαν ὅλοι τὰς σκαριοκούρους κεφαλὰς τῶν καὶ ἐκνύσαν, ἀνατείνοντες τὴν δεξιὰν παλάμην.

— Καὶ λοιπὸν . . . τὸ κάτω τῆς γραφῆς ; . . .

— Νὰ μάθωμεν τὸν καλὸν λόγον, νὰ μᾶς εἰπῇ ἡ γενναιοῦτης τοῦ, τί εἶναι τὸ δικόν του καὶ τί τὸ δικόν μας, πῶς θὰ σπείρομεν, τί . . .

— Ἀκούεις γυνῶν ! . . . Τί πληπορδήματα εἶναι αὐτά ! ! . . . Σὲ προσκυνῶ, πλὴν δότε μου, Κυρὰ, τὸν ἄνδρα σου καὶ παρὶ σὺ τὸν κόπανο ! ! . . . Τί μωραϊτικαὶ ἀλεπουδιαὶ ! ! . . .

— Μὰ τὸν τίμιον σταυρὸν, μᾶς ὑπεσχέθη ὁ Καπετὰν Τάσος, νὰ ἦναι τὸ χωρίον ἴδικόν μας. Νὰ μᾶς εἰπῇ, τί ἐξώδευσε, νὰν τοῦ δώσωμεν ὑποθήκην

— Νὰ μοῦ κουρεύετε ὅλοι μαζὶ . . . κουτοκόνηροι ! . . . κλαψοπαναγίαις ! ! . . .

— Δὲν ἔχομεν σπóρον ! . . . κανεὶς δὲν μᾶς δακνίζει, ἐνὸς μὲν λέγεται τὸ χωρίον ἴδικόν μας ! . . . Ἐσώθηκαν τὰ χρήματά μας, ἐσώθηκε τὸ σιτάρι μας, ἐσώθηκαν τὰ ζωντανά μας ! ! . . .

— Τώρα ἐγὼ νὰ σᾶς δώσω ὅ,τι σᾶς χρειάζεται, σαποκοιλιαὶς μωραϊτικαὶς ! ! . . . ἀνατείνων δὲ τὴν μᾶστιγα καὶ κατάρων αὐτὴν ἐν χρῶ τοῦ προσώπου τῶν ἱκετικῶς περιισταμένων, ἔκραξε μὲ βροντώδη φωνήν· Μεταβολή ! . . . ἄρς !

Τὸ ἀπειλητικὸν μᾶστιγμα ἔτρεψεν ὅλους εἰς φυγὴν, ἀλλ' ὁ Σκιᾶς μὴ ἄρκεσθεις εἰς τοῦτο καὶ θέλων νὰ δώσῃ τέλειον τὸ μήλημα, τοὺς ἐδίωξεν, καὶ ὡς ἰοκυποδέστερος πάντων κατέφθιψε πρῶτον τὸν ἱερεῖα καὶ κατόπιν διαδοχικῶς ὅλους, μετρήτας ἐπὶ τῶν ἰσμιῶν τῶν τὸ μῆκος τῆς ἀστραγαλωτῆς τοῦ, ἥτις εὐρέθη μικροτέρα. Αἱ κρυφαὶ καὶ οἰμωγαὶ τῶν φευγόντων καὶ πληττομένων κατεπτόντην ἅπαντας, καὶ πολλοὶ προβαίνοντες ἐκ τῆς καλύψεως τῶν καὶ βλέποντες τὸ οἰκτρὸν θέαμα, ἔρευγον πάλιν ὅσον εἶχον παθῶν. Ὁ Σκιᾶς ἤθελε διώξει καὶ αὐτοὺς, ἐπιδαψιλεύων ἀδικαίως τὸν σωφρονισμὸν, ἂν μετὰ τὸ τῶν φευγόντων δὲν ὑπῆρχε καὶ ἡ Ἀσημίνα, ἥτις σπεύδουσα ἀπώλεσε πρῶτον τὸ δεξιὸν χροῦπανον καὶ κατόπιν τὸ ἀριστερὸν, ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἐτεροποδοῦσα ἐκίνησε τοῦ Μαστιγοφόρου τὸν γέλωτα. Ἐπανερχόμενος ἐκ τοῦ δρόμου ἀσθμαίνων καὶ χαίρων διὰ τὸ κατόρθωμά του, ἔλεγε πρὸς τοὺς δορυφόρους τοῦ·

— Ὅσον καλὰ καὶ ἂν τρέχουν νομίζω, ὅτι τοὺς ἐπρόφθασα νὰ τοὺς βάλω γυνῶν. Τοὺς εἶδες μὲ τί πρόσωπα τοῦ Κύριε ἐλέησον ἦλθαν νὰ μοῦ πάρουν λόγια ; . . . Ὅταν τινάζωμεν τὰ πέταλα, ἃς μᾶς μισρολογήσουν. Ὁ Καπετὰν Τάσος δὲν τ' ἀπέκτησε μὲ τὸ σπαθίον του, διὰ νὰ τὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τοὺς τζιουπλιάριδας.

Ὁ Σκιᾶς καταφρονῶν τὰ Μεγαρέων δάκρυα ἐρρόνει ὅτι ποτὶ' οὐδ' ἀλώπηξ, ἀλλ' ἐρίνος ἐν μέγα ἡ μᾶστιξ τοῦ ἐντοῦτοις διέσχισε τὸ παραπέταμα καὶ ἡ ἀγλὺς ἐξέλιπεν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Τριδαίων, ὥστε εἶδον, ὅτι ἔχουν ἀντὶ πέρκης σκορπίον. Θρήνος καὶ κοκετός κατέλαβε πάντας, ἀλλ' οὐδεὶς

πλέον ἐτόλμα νὰ βῇ, καὶ ἅμα βλέποντες τὸν Μαστιγοφόρον ἐδραπέτευον. Ὁ θρίαμβός του ἦτο τέλειος, καὶ ὁ σωφρονισμὸς καὶ ὅλα ἐπέτυχε, ὅπως ἤθελε ἔτα δέας, ἐνθα καὶ αἰδώς.

Ἡ ἐπελθούσα γαλήνη ἦτον ὁμοῦ κατ' ἐπιράνειαν. Οἱ ἀποσφραλέντες πάσης ἐλπίδος καὶ μὴ τολμῶντες νὰ στεναῖζον παρρησίᾳ, ἀπεφάσιζαν νὰ συνέλθουν κρυφίως εἰς διάσκεψιν περὶ τοῦ πρακτέου, ὥστε σὺδὲ ὑπόνοιαν νὰ λάβῃ ὁ Μαστιγοφόρος. Περὶ ὄρθρον βῆθ' ἄλλης ἑκάστος ὁδοῦ καὶ ὡσὶν ἐστῶσι συνήχθησαν ἐπὶ σέβην γηλόφου, ἐνθα καὶ ἐν ὥρᾳ μεσημβρίας δὲν ἠδύναντο νὰ γίνουν καταφρονεῖς. Πολλὴν ὥραν οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ὁμιλήτῃ πρῶτος, σὺδ' εἶχεν νὰ συμβουλευσῇ. Ὅλοι οἱ συνεπορχιῶνται τῶν ἐπεχαιρον εἰς τὸ πάθημά των, τὸ ὅποιον δὲν ἦτο πλέον ἀπόρρητον, καὶ τοὺς ἐδείκνυνον περιφρόνησιν καὶ ἀναλγησίαν ἐμπεσόντας μετὰ τοσαύτας νοθεσίας εἰς τὴν προφανῇ παγίδα. Ἐξαίρεσι αὐτῶν, οὐδένα ἄλλον εἶχον ἐπὶ τῆς γῆς, πρὸς ὃν νὰ προσφύγουν. Τὸ χείριστον δὲ πάντων, ὅτι οὐδὲ διεξόδος πλέον ὑπῆρχεν, ἀφοῦ καὶ τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὴν Κυδέρηνσιν καὶ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Ἐφόρου ὑπέγραψαν πρὸς βεβαίωσιν τῆς πληρεστάτης συναινέσεώς των. Ἀναλαυβάνων τὸ ἔργον τοῦ παρηγόρου ὁ ἱερεὺς, καὶ θέλων νὰ προοιμιάσῃ τὴν παραίνεσίν του διὰ λογίου τινος·

— Πολλοί, εἶπεν, αἱ μᾶστιγες τοῦ ἀμαρτωλοῦ, τὸν δὲ ἐλπίζοντα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει.

— Τῶνόντι, ἐπρόσθεσε νέος τις αὐθαδέστερος τῶν ἄλλων, σὲ πρέπει νὰ ὁμιλῇς περὶ μᾶστιγος, διότι πρῶτος τὴν ἐδοχίμασας.

Ἡ προπετής αὐτὴ παρατήρησις ἐξήγειρε καὶ τῶν ἄλλων τὴν πρὸς ἀγανάκτησιν διάθεσιν καὶ, ὡς συμβαίνει σπληνῶς ἐν καιρῷ κακοπραγίας, εἰς τοὺς προἰσταμένους τῶν ἀπέδιδον καὶ οἱ Τριδαῖοι ὅλα τὰ δυστυχήματά των. Ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ Πάρεδρος ἤκουσαν τὰ ἐξ ἀμάξης. Σεῖς μᾶς ἐσυμβουλευσατε, σεῖς μᾶς εἶπετε νὰ ὑπογράψωμεν ποῖος ἐγνώριζε τὸν Καπετὰν Τάσον, τὰ παιδία σας ἐσαπτιτε, καὶ μυρία ὅσα ἐξεφώνουν, ἅμα κινηθέντος τοῦ ἀναγύρου. Εἰς μάτην ἀνέτεινε τὰς χεῖρας ἐπιμαρτυρούμενος τὸν Θεὸν ὁ ἱερεὺς, ἡ ἐξήτει ἱκετικῶς ἀκρόασιν ὁ κολοκάνος Δουδοῦμης. Μᾶς ἐπρόδωκαν, μᾶς ἐπρόδωκαν, ἐρώναζον ὅλοι ὀχλαγωγικῶς. Ἡ τύρῃς ἤλεεν ἐξακολούηται αὐξάνουσα, ἂν γέρων τις δὲν ἐπενθύνειεν ὅτι βεβαίως θέλει τοὺς ἀκούσει ὁ Μαστιγοφόρος Σκιᾶς. Τὸ φοβερὸν ὄνομα τοῦ Μαστιγοφόρου κατεσίγασε τὸν σάλον, καὶ ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸ χωρίον, μὴ τυχὸν φαίνεται ἐκεῖνος ἐρχόμενος. Ἀφοῦ ἡ πρώτη ἐξαφίς παρήλθε καὶ ἐδόθη καιρὸς εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ διαλυθῶν ὅσον ἐνεττι ταχύτερον, πρὶν γίνῃ γνωστὴ ἡ συνάθροις των, ὅλοι πάλιν εἰς τοὺς δύο προἰσταμένους τῶν ἀπετάθησαν, ἐρωτῶντες τί δύνανται τώρα νὰ πράξουν. Πολλοὶ καὶ παντοῖαι γυνῶμαι ἠκούσθησαν, ἀλλ' οὐδὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἄνευ τῆς συμπράξεώς τινος καὶ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ δυνάμενων. Ὁ Πάρεδρος μόνον τὸ νόμμά του ἠδύνατο νὰ γράψῃ, ὡς καὶ ὁ ἱερεὺς, ὅστις περιπλέον ἐγνώριζε

ν' αναγινώσκη, καὶ αὐτὰ ἦσαν τὰ δύο μόνα φῶτα τοῦ χωρίου. Τίς θέλει γράφει λοιπὸν τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ ἐκθέσῃ τὴν ἀπάτην τοῦ κληροῦ ἄρπαγος, ὅστις ἠέτευσεν τὰς ἱερωτέρας ὑποσχέσεις; Εἶναι ἀδύνατον ἡ Κυβέρνησις μανθάνουσα τὴν ἀδικίαν, νὰ μὴ ἀνακαλέσῃ τὴν ἐγκρίσιν, καὶ τὸν ἀπαιτήσῃ τὸν φόβον τοῦ φερόντος. Κακὰ καὶ κάκιστα ἦσαν τὰ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ τότε δὲν ἔτρεφον δι' ὅλου τοῦ ἔτους ἀνθρώπους πρὸς ἀμοιβὴν ἀποδίδοντας πληγὰς. Ποτὲ δὲν συνέβη νὰ μὴ γνωρίζουν, τί θέλουν πράξει τὴν ὥραν τῆς ἀρώσεως, ἐνῶ τώρα οὔτε σπῆρον ἔχουν, οὔτε διὰ τίνα μέλλουν νὰ σπείρουν γνωρίζουν. Οὐδεὶς τὸν εἶπε λέξιν δυσάρεστον, ἡ αὐθάδῃ καὶ ἐντροσούτῳ ὁ ἡγεὶς ῥρος ἐξηγριώθη, ὥστε οὐδὲ ὁμιλίαν δέχεται. Βέβαια δὲν τὸν ἔλρεψε γυνή, οὔτε γυνὴ τὸν ἐδάστασεν εἰς τὸν κόλπον της, ἀλλὰ λύκαινα τὸν ἐπότισε τὸ γάλα της ἐντὸς τῶν ἀγρίων δασῶν. Τίς τολμᾷ πλέον νὰ τὸν παρακαλέσῃ διὰ τοὺς στρατευσίμους; — Δὲν ἔβλεπον λοιπὸν ἄλλην σωτηρίαν, παρὰ νὰ καταφύγουν πάλιν εἰς τινὰ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ δυναμένων, ὅστις νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ, πῶς νὰ ἐξέλθουν ἐκ τῆς παγίδος. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ὅλοι ἀναφανδὸν ἔδειξαν πάθος καὶ χαιρεκακίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ παρήκουσαν τὰς προτροπὰς καὶ τὰς νοουθεσίας τῶν καὶ σχεδὸν τοὺς ὕβρισαν. Δὲν εἶναι ἀμφισβολία, ὅτι ἔχουν καὶ ἐκεῖνοι συμφέρον νὰ ἐξώσουν αὐτὸν τὸν νέηλιν, ὅστις εἶναι σκώλωψ τῇ σαρκί των, καὶ θέλουν συμπράξει κατὰ δύναμιν, ὥστε δὲν πρέπει νὰ κρίνουν ἐξ ὧν τοὺς ἐδοκίμασαν ἄλλοτε, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐξαγοράσουν τὸ χωρίον. Ἄν ὅμως ἐξαίρεσουν αὐτοὺς, τίνα ἄλλον εἶχαν ἐπὶ τῆς γῆς, πρὸς ὃν νὰ στραφοῦν; — Μεταξὺ τῶν δυνατῶν τῆς ἐπαρχίας, προτιμότερον νὰ στραφοῦν πρὸς τὸν δημοτικώτερον, ὅστις θέλει ἔχει μετριωτέρας ἀπαιτήσεις, ἀνυπόλογους τοῦλάχιστον πρὸς τὰ ἐλάχιστα μέσα, ὅσα ὑπολείπονται, μετὰ τοιαύτας καταθλίψεις.

Τοιαῦτα περίπου διεσκέρθησαν. προσηύετο ὁ ἄστυς τὴν ἰδίαν παρατήρησιν καὶ ἡ ἀπόφασίς ἐγένετο ὁμόφωνος καὶ μετὰ δακρύων, ἀνετέθη δὲ πάλιν εἰς τὸν Πάρεδρον καὶ εἰς τὸν ἱερέα ἡ ἐκτέλεσις, παρὰ γὰρ ἐλθόντας νὰ ἐπισπεύσουν. Μόνος ὁ προπέτης ἐκεῖνος νέος, ὅστις ἐκίνησε τῶν ἄλλων τὴν ἀγανάκτησιν, ἦτο δὲ ὁ κληρωθεὶς Ταγαρόπουλος, διεμαρτυρήθη λέγων: Δοκιμάσατε καὶ αὐτὰ, ὅσα εἶπατε, καὶ ἔπειτα σὺς λέγω καὶ ἐγώ, τί πρέπει νὰ γίνῃ! . . . Οὐδεὶς ὅμως ἔδειξε περιέργειαν, νὰ μάθῃ, τί ἀλεξίφάρμακον ἐγκυμονεῖ ἡ θερμὴ κεφαλὴ αὐτοῦ τοῦ κέφρου.

Κατηρεῖς διεσκορπίσθησαν πάλιν δι' ἄλλης ἐλαστοῦ ὁδοῦ ἐπιστρέφοντες εἰς τὰ ἔργα των. Ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ Πάρεδρος ὅμως, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τριῶν ἄλλων χωρικῶν, τῶν σεοασμιωτέρων, ἐβάδισαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ προεστώτος.

Ὁ παρ' αὐτῶν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην προτιμηθεὶς ἦτο τῶν δημοτικώτερος τῶν ἄλλων,

διότι ἀόκνως ἀνακυλίων ὡς ὁ Σίσυφος τὸν λίθον τῆς ἀνιδείας του, ἅμα προσήγγιζεν εἰς τὴν κορυφὴν, τὸν ἐβλεπε πάλιν μετακυλινδούμενον εἰς τὸν βυθόν, ἔθα ἔπιπτε καὶ αὐτὸς τείνων ἐκ νέου πρὸς τὰ ἄνω. Συχνάκις ὡς ἐκ τούτου προτρεβόμενος πρὸς τοὺς ἀδυνάτους καὶ μεταχειριζόμενος τοὺς ὤμους των ὡς ἀναβάθραν, ἦτο πρὸς αὐτοὺς προσφιλέστερος, νομίζοντας ὅτι ἐγίνετο θῦμα τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἀκαμάτων ἀγώνων του. Διαδοχικῶς διήλθεν ὅλας τὰς φάσεις τοῦ βιωφόρου, ἀγγλόφρονος καὶ γαλλόφρονος, ὅταν ἐν ὀνόματι αὐτῶν τῶν δυναμῶν ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἀνεμοστρόβιλος τιέμενος ἐπὶ κορυφῇ καὶ κρατῶν τὴν σημαίαν. Ἀλλ' οὐδεμία ἐξ αὐτῶν ἐπληροφόρηθη ποτὲ, τίνα ἔχε πρωταγωνιστὴν ἐν τῇ σπουδαιότητι ταύτῃ ἐπαρχίᾳ, ὥστε οὐδέποτε ὁ ταλαίπωρος ἐλαβε δείγμα τῆς εὐγνωμοσύνης των. Καὶ ὅλα ταῦτα τὰ ἄλλα δαπανήσας, οὐχὶ ἐκ τῆς περιουσίας του, συνιτταμένης εἰς γρῆν, ἀλλ' ἐκ τῶν χρημάτων ἄλλων ἀπλουστέρων, εἰς οὓς εἶχεν ἀμετάθετον ἀπόφασιν, νὰ τ' ἀποδώσῃ, ἅμα εὐπορῶν, μεθ' ὅλων τῶν τόκων, ὑπελόγιζεν αὐτοὺς καὶ προσέθετεν εἰς τὸ ἀρχαῖον κατ' ἔτος. Ὁ ὄγκος αὐτοῦ δὲν τὸν ἐτάραττε, διότι οὐδὲν κατέβαλε πρὸς ἀπόσβεσιν, καὶ εὗρισκε νέους τοκιστάς, ἀπληττοτέρους, ὅταν εἶχεν ἀνάγκην. Ἐπίσθη ὅμως, ὅτι αἱ τρεῖς δυνάμεις, ὅταν μεγάλα καὶ ἂν λέγωνται, δὲν ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ γνωρίσουν τὰ συμφέροντα τοῦ τόπου καὶ νὰ ἐκτιμῇσιν πρεπόντως τὴν βαρύτητα τῆς ἐν αὐτῷ δυνάμεώς του. Διὰ τοῦτο διατρέχων ἤδη νέαν φάσιν, τῆς ἀφροσύνης εἰς τὰ ἴδια συμφέροντα ἐκαυσόσκει καραδοκῶν νὰ διέλῃ τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα διὰ τῆς ἐπαρχίας του, ὅτε ἐμελλε βεβαίως νὰ κρούσῃ καὶ τὴν θύραν τῆς οἰκίας του!

Ἡ οἰκία του αὕτη ἦτο πενιχρὰ καὶ ῥυπαρὰ, ὅπως δυσανάλογος πρὸς τὸν φορτικὸν κόσμον τῆς στολῆς αὐτοῦ καὶ τῆς γυναικὸς του καὶ τῶν τέκνων του, καὶ ἐν γένει πρὸς τὸν γαστρίμαργον βίον του. Πολλὰ φέρουσα πολυτελῆ ἀλλ' ἀκομψὰ ἐνώτια, περιδέρζια καὶ ψέλλια, ὡς ἐργαστήριον χρυσοχόου, ἡ πολυχρώματος καὶ λιπαρόχρους σύζυγός του, ἐκάθητο ἐν τῇ αἵθουσῃ ἐπὶ κλιντήρος, τοῦ ὁποῦ τοῦ κέλυφος ἦτο κέντρων δύο θρανία καὶ μία τράπεζα ἐκ σανίδος, τὰ πάντα ῥυπαρὰ καὶ φέροντα κηλίδας λίπους, συναπῆρτιζον τὰ ἐπιπλα τῆς ἐξέδρας ἐκ δὲ τῶν ἀραχνωμένων τοίχων αὐτῆς ἐκρέαντο ἄεχνοι καὶ ὠχραὶ χαλκωγραφαὶ τοῦ ἐξελληνισθέντος Τηλεράχου τοῦ φανελῶνος.

Πρὶν κρούσῃ λοιπὸν τὴν θύραν τῆς οἰκίας ταύτης τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα, ἐκρούσαν αὐτὴν ὁ Πάρεδρος ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ τρεῖς συναπεσταλμένοι, τῶν Ταγαρίων. Κατὰ τὸ ἐκπαλαι ἔθος προσερχόμενοι εἰς τὸν προεστώτα ἰκέται, ἔφερον ὡς δῶρον ἄρνιον, τοῦ ὁποῦ ἐβλήσαν τὸ ὠτίον προβάντες εἰς τὴν αὐλήν, ὥστε ἐκ τοῦ βληχήματος νὰ μάθῃ ἐκεῖνος ὅτι δὲν ἔρχονται μὲ χεῖρας κενάς. Προσκυνούντες ἐτάθησαν πρὸ τῆς φλῆγας τῆς ἐξέδρας καὶ πειθόμενοι εἰς τὸ νεῦμα τοῦ προεστώτος, ὅστις διεστραμμένους τοὺς

πόδας ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ κλιντήρος, εἰσῆλθεν ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Πάρεδρος καὶ ἐκάθησαν χαλαροί, καὶ αὐτοὶ διεστραμμένοι τοὺς πόδας, ταπεινοὶ καὶ συνεσταλμένοι, οἱ δὲ τρεῖς συνακούοντο τῶν ἑμεινῶν ἐξωτῆς φιλῶς ἱστάμενοι. Ὁ προεστὼς μὲ τόνον ἠγεμονικῆς συγκαταθέσεως τοῦς ἠρώτησε πῶς ἔχουν, καὶ περὶ ὧν τὸν διατροχόντων ἐν τῷ χωρίῳ των, προσποιούμενος ὅτι ἀγνοεῖ τὰ πάντα, καὶ ἀπορῶν διὰ τί δὲν ἐπληρώρησαν αὐτὸν προτοῦ. Ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Πάρεδρος κατὰ μικρὸν ἀπήντων εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας, ὡς περὶ πραγμάτων τοῖς πᾶσι γνωστών, τῶν ὑπαίων ἐθεώσαν οὐρετικὴν τὴν ἐπανάληψιν, ἃν καὶ πολλὰ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γνωρίζουν ἄλλοι τῶν παρόντων. Ἐνῶς ἐνέετο αὐτῇ ἡ κατ' ἐρωταπόκρισιν ἐπιστολή, ποτὲ μὲν ἡ σύζυγος τοῦ προεστῶτος, ποτὲ δὲ ὁ ἐπυλίζων υἱὸς του, ἡ ὁ ὑπηρέτης του, εἰσερχόμενοι ἐλεγόν τι πρὸς τὸ ὠτίον του, προσεκτικῶς ἐνωτιζομένου καὶ ὑπομειδιῶντος, ἡ τυθαρνεομένου, ἡ ἀνκτείνοντος τοὺς ὤμους, ὥστε νὰ πιστεύτουν οἱ ἀπλούστεροι, ὅτι ἄλλα σπουδαιότερα ἐναγχοῦν τὸν μεγαλεπήβολον νοῦν του καὶ μάλιστα ἔχει καιρὸν νὰ δώτῃ συγκαταθείων εἰς τὰς παρακλήσεις των ἀκρόασις. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐρρίψε καὶ τινὰς λέξεις, ὡς μεγαλορῶνως μονολογῶν, ὅτι τὸ καταχλόνιον ὑπουργεῖον προσεκληθῇ λοιπὸν νὰ δώσῃ τὴν παραίτησιν του! . . . Ἰδοὺ ἐδοκιμάστησαν καὶ οἱ λογιώτατοι, αὐτοὶ, οἱ λεγόμενοι ἐνάρετοι! . . . φωτῆρες! . . . Ὁ Πάρεδρος καὶ ὁ Ἱερεὺς διὰ νεύματος ἐφαίνοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες: Πίπτει τὸ Ὑπουργεῖον τοῦ Γάσου!! Καὶ πάλιν μετολίγον ὁ σύννομος παρεστὼς ἀκούσας ἀγγελίαν τινὰ ἐξερώνηται: Αὐτοὶ εἶναι καλοὶ ὑπουργοί! . . . εἶναι φίλοι μου!! . . . Ἀφοῦ ἔλαβεν ὅλας τὰς πληροφορίες παρὰ τῶν πρεσβευτῶν, τοὺς ἠρώτησε, τί θέλουν νὰ γίνῃ; . .

— Νὰ μᾶς σώσῃς ἀπὸ τὸν ἀθεόφοβον! . . .

— Νὰ σᾶς σώσω ἀπὸ τὸν ἐπάρατον νεήλυδα, ἀπήντησεν ὁ σοδομοβλέφαρος Προεστὼς, ἀφοῦ σᾶς ἔδωκε χεῖρας καὶ πόδας!! . . Ἡ φρόνησις σᾶς ἤλθε κατόπιν ἐορτῆς. Δὲν πρόκειται πλέον, νὰ ἰατρευώμεν τὸν ἀρρώστον, ἀλλὰ ν' ἀνιστήσωμεν τὸν νεκρὸν!! . . .

— Ὅταν θέλετε σεῖς οἱ Ἀρχόντες, ὅλα γίνονται. Εἰς τοὺς πόδας σας εἵμεθα! . . . εἰς τὸ ἐλεός σας!! . . . Ὡς σᾶς εὐλογοῦμεν μέχρι ἐσχάτης γενεᾶς, ὅσον ὑπάρχουν Τριθαῖοι!! . . .

— Λι εὐλογίαι θέλουν θυμιατήριον καὶ τὸ θυμιατήριον θέλει λιθᾶνι, χωρὶς λιθᾶνι δὲν προσκυνοῦν Ἀγίον.

— Τὸ καταλαμψάνομεν, ἐκλαμπρότατε! πλὴν γνωρίζετε πόσον εἵμεθα πτωχοί, μὲ τὴν ψυχὴν ἔς τὰ δόντια!! . .

— Δὲν σᾶς ζῆτω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου. Μὲ γνωρίζετε! ποτὲ δὲν ἔλαβα, πάντοτε ἔδωκα. Τί θυσιᾶς ἔχει τὸ πῆτι μου εἰς αὐτὴν τὴν ἐπανάστασιν καὶ αἱ πέτραι μαρτυροῦν· ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐνῶ ὁμιλοῦμεν, ποῖαν ἀμοιβὴν ἔλαβα; — καταδρομὴν! καταφρόνησιν! . . . ποῖος ἀπ' αὐτοῦ

τοὺς ξένους σὲ γνωρίζει; Ἡμεῖς ἐκοπιάσαμεν διὰ τὴν ἀν' ἐξαρτησίαν τοῦ ἔθνους, καὶ δὲν λυπούμεθα, ἀν' ἐδώκαμεν καὶ τὸν τελευταῖον ὀβολὸν μας. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον, ἀν' ἐθλέπαμεν τὸ ἔθνος νὰ εὐτυχῇ! . . . Τοῦτο μᾶς ἀγανακτεῖ!! . . . τοῦτο μᾶς τήκει! . . . νὰ σᾶς βλέπωμεν δούλου, ἀφοῦ ἐπυλίζαμεν τὸν ζυγὸν σας μὲ τοὺς ὀδόντας μας!! . . .

— Ναί! ἀνεστήσαν οἱ Τριθαῖοι ἀναστενάζοντες καὶ ἀναθιέποντες πρὸς τὸν οὐρανόν, ὁ θεὸς γινώσκει τί πάσχομεν! . . .

— Λι ἐμὲ δὲν θέλω τίποτε; Ἄγω ἀπεράσιαν νὰ ζῇω μὲ τ' ὀλίγον, καὶ τὸ εἶπα καὶ τὸ λέγω καθημέραν εἰς τὴν γυναῖκά μου καὶ εἰς τὰ παῖδιά μου. Ἐπὶ τὴν ψωμί, πλὴν νὰ δουλεύωμεν τὴν πατρίδα!! . .

— Νὰ εἶται πολυχρονιμένος, ἐκλαμπρότατε! καὶ σὺ καὶ τὰ παῖδιά σου. Ἡμεῖς ἐνοοῦμεν ν' ἀνταμειρῇς διὰ τοὺς κόπους σου κατὰ τὸ δίκαιον. Νὰ ἐλευθερώσωμεν τὸ χωρίον καὶ νὰ ἦναι τὸ ἡμισυ δικό σου, νὰ σ' ἀγαπῶμεν ὡς πατέρα. Πλὴν τώρα, τί θέλεις νὰ δώσωμεν, ἀφοῦ καὶ τὰ ζωντανὰ μας ἔφαγαν αὐτὰ τὰ σαρκοφάγα ὄρνεα τοῦ Καπετάν Γάσου;

— Σᾶς εἶπον, ὅτι δὲν θέλω τίποτε. Ζῇ ὁ Θεός! Ἀφοῦ ἐλευθερώσατε τὸ χωρίον σας καὶ εὐτυχήσατε, ἀν' θέλετε νὰ μὲ δώσετε δείγμα τῆς εὐγνωμοσύνης σας, ἄλλος λόγος. Πλὴν τώρα ἔχετε ἀνάγκην δικηγόρων εἰς τὰ διάφορα δικαστήρια, διὰ ν' ἀκυρώσετε τὴν δημοπρασίαν, καὶ ἔξοδα δικαστικά. Ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ γίνῃ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἀναφορά, πρέπει νὰ συστηθῇ ὅπου ἀνήκει. Μὴ νομίζετε, ὅτι τῷ κρούοντι ἀνοιγῆσατε, σημαίνει, ὅτι ὅστις κρούσει, τὸν ἀνοίγουν· ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸν τρόπον νὰ κρούτῃ, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εὐρωμεν τὸν ἐπιτήδειον ἄνθρωπον. Αὐτὰ καὶ τὰ τοιαῦτα θέλουν τσαυτὰ καὶ τσαυτὰ! . . .

Ὁ Πάρεδρος καὶ ὁ Ἱερεὺς σχετλιαστικῶς προσέβλεπον ἀλλήλους, ὁ δὲ Προεστὼς σιωπῶν, δὲν ἐφαίνετο ἀνυπόμονος νὰ μάθῃ τί φερονδῶν, ἀλλ' ὅτι παρὼν ἀποδημεῖ. Ἐπὶ τέλους ὁ Πάρεδρος ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ, τί δύναται νὰ ἦναι τὸ ἔξοδον.

— Λι αὐτὰ ὅλα, ὅσα σᾶς εἶπα, τὴν ἀναφορὰν, τὴν δίκην κτλ, τώρα ἐκ προκαταβολῆς μόνον χίλια τῶν πέντε.

Οἱ δυστυχεῖς Τριθαῖοι κατήρησαν καὶ δάκρυα πικρὰ ἔρρευσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν των.

— Ναί! τοὺς ἐπρόθετε, τὸ βλέπω διὰ σᾶς ἴτως εἶναι πολλὰ, πλὴν σᾶς εἶπα τὸ ἐλάχιστον, τὸ ὅλως ἐλάχιστον!! . . . Ζῇ ὁ Θεός! Ἴσως καὶ αὐτὰ δὲν φθάσουν, πλὴν κατὰ τὸ παρὸν δίδω καὶ ἐγὼ ὅ, τι λαίψῃ. Αὐτὰ εἶναι ἐκ τῶν οὐκ ἀνευ. Σκεφθῆτε, ἐρωτήθητε τὸ χωρίον καὶ ὅταν ἀποφασίσετε νὰ τὰ δώσετε, ἐργασθε καὶ σᾶς ὀδηγῶ τί νὰ κάμετε.

Ὁ ἐμφαντικὸς τόνος τῆς φωνῆς του κατέπληξε τοὺς ἰκέτας, οἵτινες, πιστεύσαντες ὅτι ἄλλος τρόπος δὲν ὑπάρχει καὶ μὴ δυνάμενοι ν' ἀπαιτήσουν, ἐξ ἰδίων νὰ προκαταβάλῃ ὁ ἰκετευόμενος, ἔκριναν πρέπον ν' ἀπέλθουν, διὰ ν' ἀναγγείλουν εἰς τοὺς λαοὺς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πρεσβείας των. Ὁ πα-

νικὸς φόβος, ὅστις κατεῖχε τοὺς πάντας, κατέστειλε πᾶσαν γοερὰν φωνήν, δυναμένην νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ ἀπέραντον τῆς θλίψεως των· ἀλλὰ τὰ πρόσωπά των ἀπεικονίζον σαφῶς τὰ ὀδυνηρά των αἰσθήματα.

Σχεδὸν συγχρόνως ἔφθασεν εἰς Τριβὰς καὶ ὁ Θάνος, μόνος καὶ ἀπαρτήρητος. Καθ' ὁδὸν ἀνεπόλει τὰς παραινέσεις τοῦ Ἀὔφαντος, ἀλλὰ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν σχεδίων του διέκοπτε συχνάκις ἡ εἰκὼν τῆς Εὐφροσύνης, τῆς ὁποίας ὁ σιωπηλὸς ἀποχαιρετισμὸς ἦτο δι' αὐτὸν ἐτι ἐμφαντικώτερος. Ἡ ἀκοίμητος συνείδησις τῆς ἀχαριστίας του τὸν ἐτυπτε, παριστάνουσα τὸ πρόσωπον τῆς Εὐφροσύνης διὰ σκυθρωπῆς σιωπῆς ἐλέγχον αὐτήν. Δὲν ἔπρεπε τοῦλάχιστον, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, νὰ δείξω τοσαύτην προθυμίαν, νὰ τοὺς ἐγκαταλείψω, καὶ τόσῃν ζέσιν νὰ σπεύσω ἰδιοτελῶς εἰς τὸ κτήμα μου. Καὶ ἐν φυλακῇ ὅταν ἦμην, διὰ παντὸς μέσου εἰργάσθησαν εἰς τὴν ἀπόλυσίν μου, καὶ πᾶσχοντα μὲ περιέθλαψαν ὡς πρόσωπον τῆς οἰκογενείας των. Δὲν ἔπρεπε ἀποδίδων μικρὸν δείγμα τῆς εὐγνωμοσύνης μου νὰ τοὺς συνοδεύσω μέχρι Θεσσαλίας; . . . δὲν ἔπρεπε νὰ τοὺς ἰδῶ πρῶτον ἀναπαυομένους ἐν τῇ οἰκίᾳ των, ὅπου μ' εὐεργέτησαν διωκόμενον καὶ κατέστησαν τὴν ἐξορίαν μου ἀγαπητοτέραν τῆς καλύβης μου, καὶ τότε νὰ φροντίσω περὶ αὐτοῦ τοῦ κτήματος, τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζω; . . . Ἐσπευσα! ἔσπευσα!

Ἡ ἀπόφασις νὰ δώσῃ δείγματα τῆς εὐγνωμοσύνης του, ἐπισκεπτόμενος τοὺς εὐεργέτας του, ἅμα δευθετήτῃ τὰ πράγματά του, δὲν ἦτον ἱκανὴ νὰ ἐξιλεώσῃ τὸ πάντοτε ἐπανερχόμενον καὶ σιγηλὸν ἰνδαλμα, τὸ ὁποῖον προσεκολλήθη εἰς τὴν φαντασίαν του. Καὶ τάχα ἡδύνατο νὰ προΐδῃ, πότε ἐμελλε νὰ δευθετήτῃ τὰ πράγματά του; ὥστε ἐπὶ πολὺ τὰ δείγματα τῆς εὐγνωμοσύνης του τὸν ἐφαίνοντο καθυστεροῦντα. Ἐπανακάμπτων τότε εἰς τὰ σχέδιά του ἐσκέπτετο, πῶς νὰ ἐκτελέσῃ τὰς προτροπὰς τοῦ Ἀὔφαντος, καὶ πληροφορῶν αὐτὸν περὶ τούτου, νὰ παρέξῃ τοῦλάχιστον εἰς αὐτὸν τὴν εὐχαρίστησιν, ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ ὅτι εὗρέτινα πρόθυμον, νὰ δεχθῇ τὰς διδασκαλίας του καὶ νὰ ρυθμίσῃ τὸν βίον του κατ' αὐτάς, πρὸς εὐδαιμονίαν τῶν πολλῶν καὶ πασχόντων.

Οὕτω περίλυπος ἔφθασεν ὁ Θάνος εἰς Τριβὰς περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, τὸν ὁποῖον διεδέχετο ὁ ἔσπερος γινόμενος λαμπρότερος προβαίναντος τοῦ σκότους, τοῦ καθιστῶντος καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας ὁρατούς. Ἄν καὶ διήλθε πολλοὺς ἐρήμους τόπους, πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ κτήμα του, ὅσῳ προσήγγιζεν εἰς τὸ χωρίον, τοσῷ πύξανεν ἡ ἀπορία του, ὅτι, πρὸ πολλοῦ ἀρμολίας οὕσης τῆς ὥρας καὶ μετὰ χειμάρρῳδεις ὑετοὺς, οὐδὲν ἐφαίνετο ἵχνος ἀρώσεως. Ὑπέθετε τότε, ὅτι ἀναμένουν τὴν ἀφίξίν του καὶ ἀνυπολόγιστος ὅτι πολλῶν πενομένων οἰκογενειῶν ἡ εὐμερία προσδοκᾶται ἐξ αὐτῆς, ἐτάχυνε τὸ βῆμά του, ὡς ἂν διέφερον καὶ ὀλίγαι στιγμαί. Ἐμπροσθεν τοῦ χωρίου ἀπῆντησε τὸν Σκιᾶν, ἐπανερχόμενον μετὰ τῶν δορυφόρων του ἐκ τοῦ περιπάτου καὶ ὑπερηφάνως βαδίζοντα.

— Καλῶς τὸν Θάνον! τὸν εἶπε, προσαγορεύων αὐτὸν οὐχὶ ὡς ἀνώτερον, ἀλλ' ὡς συνήθη καὶ μέτριον. Παρήγγειλε δὲ τὸν Καλιακούδαν, νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς καλύβης, διὰ ν' ἀναπαυθῇ, αὐτὸς μένων ἐκεῖ παρὰ τὴν πηγὴν, διὰ ν' ἀριθμῇ τὰ πατιζόμενα κτήνη, διότι ἀπὸ τινος καιροῦ συνέλαβεν ὑπόνοιαν, ὅτι οἱ χωρικοὶ τ' ἀποκρύπτουν.

Ὁ Θάνος μὴ ἀγαπῶν τὴν ὁμιλίαν τοῦ προπετοῦς Σκιᾶ, ἠκολούθησε τὸν Καλιακούδαν καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν καλύβην, τὸν ἠρώτησε περὶ τῶν διατρεχόντων.

Ὁ Καλιακούδας τὸν ἐκληροφόρησεν, ὅτι οἱ χωρικοὶ εἶναι ὀκνηροὶ, ψεύσται, ὑπουλοὶ, δειλοὶ, καὶ ὅτι δὲν ἐσπείραν μέχρι τοῦδε, διὰ νὰ φέρουν εἰς τὴν ἀνάγκην τὸν Καπετὰν Τάσον, νὰ προκαταβάλῃ τὸν σπόρον, πλην ὁ Σκιᾶς μέλλει νὰ τοὺς σωφρονίσῃ. Ὁ Θάνος ἤκουεν οὐδὲν ἀπαντῶν, ἀλλ' ἐπιθεδαιούμενος εἰς τὰ παρὰ τοῦ Ἀὔφαντος λεχθέντα, διεξέταζε τὸν Καλιακούδαν, μὴ προδίδων τὸ φρόνημά του, ὅσον ἦτο δυνατόν, κατὰ τὴν ἀγανάκτησιν, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμαζε. Ὁ Καλιακούδας διηγήθη τὰ πάντα, μετ' ἀστείμας μάλιστα περιγράφων τὴν σκληρὰν τῇ μαστιγώσεως, καὶ οὐδόλως παρατηρῶν ποίαν φρίκην προξενεῖ εἰς τὸν ἀκροώμενον. Ἐξ ὅσων ἤκουσεν ὁ Θάνος, ἐν μόνον ἔμεινε σκοτεινὸν εἰς τὸν νοῦν του, τί δηλοῖ ἡ ἀξίωσις τῶν χωρικῶν, ὅτι δι' αὐτοὺς ἠγοράσθη τὸ χωρίον. Ὁ Καλιακούδας ἀνέφερε τὴν περίστασιν ταύτην, διὰ νὰ δείξῃ ἐμφαντικῶς, μέχρι τίνος βαθμοῦ προβαίνει ἡ αὐθάδεια τῶν ἀχρείων, ἄνευ τοῦ σωτηρίου σωφρονισμοῦ τῆς μάστιγος. Ὁ Θάνος ὅμως ἔχων γνῶσιν τῶν σχολιῶν ὠδῶν, τὰς ὁποίας διέτρεχεν ὁ ἀδελφός του, ἐκυριεύθη ὑπὸ ὀχληρῶν ὑπονοιῶν, ὅτι ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίος. Καὶ τοι κεκοπιакῶς, δι' ὅλης τῆς νυκτός δὲν ἐκοιμήθη, ἐνῶ οἱ ὁμόστεγοί του ἐν τῇ ἀμερίμνῳ ἀπαθείᾳ των ἐρρόγγαζον, καὶ πρῶτ' ἀπὸ παντὸς ἄλλου ἐξῆλθε τῆς καλύβης, διὰ νὰ γνωρίσῃ τοὺς χωρικοὺς.

Οἱ Τριβαῖται πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἔφευγον, διὰ νὰ βοσκήσουν τὰ ὀλίγα κτήνη των μακρὰν τοῦ χωρίου, καὶ τῶν προπηλακιστικῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Σκιᾶ καὶ τῶν δορυφόρων του, ὥστε ὅταν ἐξῆλθεν ὁ Θάνος τοὺς ἀπῆντησεν ἐν τῷ ἀναχωρεῖν. Ἡ πρωινὴ ἀμφιλύκη, ἀμυδρῶς φωτίζουσα τὰ καταβεβλημένα πρόσωπά των, τὰ ἐεῖκνε ἐτι σκυθρωπότερα. Ὅταν εἶδον μάλιστα ἐξερχόμενον τινα ἐκ τῆς γνωστῆς καλύβης, ἔσπευσαν τὸ βῆμά των, οὐρὰς δ' ὑπὸ μέλει ἔθραυτο. Ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Πάρεδρος ἔμειναν ἐν τούτοις, καὶ ὁ Θάνος τοὺς ἐπλησίασεν ἐμπνέων θάρρος διὰ τοῦ ἱλαροῦ προσώπου του. Αἱ ἐξηγήσεις, τὰς ὁποίας παρ' αὐτῶν ἔλαβεν, ἦσαν ἐτι πικρότεραι τῶν ὅσα εἶχεν ἀκούει παρὰ τοῦ Καλιακούδα. Ἡ ἐσχάτη ἐνδεῖα, ἡ στέρησις παντὸς μέσου πρὸς καλλιέργειαν, ἡ ἀγνοία τοῦ τί θέλει γίνεαι ἐκ τοῦ καρποῦ, ἡ περίλυπος ὑποταγὴ εἰς τ' ἀθεράπευτα δεινὰ τῆς δυσμενοῦς τύχης των ὑπεφαίνοντο εἰς πᾶσαν λέξιν, ἥτις ἐτι παθητικώτερον ἐκτύπει εἰς τὸν μυχὸν τῆς καρδίας του, διότι δυσ-

πιστοῦντες περὶ τῶν διαθέσεων τοῦ λεγομένου ἀδελφοῦ τοῦ ἐξαπατήσαντος αὐτοὺς Τάσου, τοῦ ὁποίου οἱ τρόποι ἦσαν ἐπίσης μελιχιοί. οὐδὲ μὲν ψιν τινὰ ἐτόλμων νὰ προσφέρουν. Οἱ ἐνθαρρύντικοι λόγοι τοῦ Θάνου ἐφαίνοντο εἰς αὐτοὺς νέα παγίς, διὰ νὰ τοὺς ἀποτρέψουν ἰσως, νὰ προσφύγουν εἰς τὴν σύμπραξιν ἄλλου τινος. Θέλων μάλιστα αὐτὸς νὰ προῃη ἀμέσως καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑποσχέσεων του, ἐζήτησε νὰ τὸν πληροφορήσουν, τίνες ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ἠδύναντο νὰ δανείσουν τ' ἀναγκαῖα, διὰ νὰ γίνη ἡ καλλιέργεια, καὶ τοὺς ἐπέτρεψε νὰ συμφωνήσουν περὶ τούτου, οὐδόλως φειδόμενοι, ὥστε τὰ μέσα νὰ ὑπάρξουν ἄφθονα, αὐτὸς δὲ παρείχεν εἰς ἀσφάλειαν τὸ ἥμισυ τοῦ χωρίου. Ἐντὸς ὀλίγου ἤλπιζε νὰ λάβῃ ἀπάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τὰ μηνυθέντα περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ κτήματος, καθ' ὃν τρόπον ὑπέδειξεν ὁ Ἀὔφαντῆς. Ἄν ὅμως ὁ ἀδελφός του δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ ἐννοήτῃ τὸ ἀληθὲς συμφέρον του συνδυαζόμενον ἁρμονικῶς μετὰ τοῦ συμφέροντος τῶν χωρικῶν, εἶχεν ἀπόφασιν νὰ παραχωρήσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ εἰς αὐτὸν ἐπιβάλλον καὶ ν' ἀπέλθῃ εἰς Θεσσαλίαν. Βεβαίως ὁ Ἀὔφαντῆς θέλει τὸν ἐπαινέσει τότε διὰ τὴν γενναιότητά του καὶ θέλει τὸν δεχθῇ εὐχαρίστως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του μετὰ τοιαύτην ὑσσίαν, σύμφωνα πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς παραγγελίας του.

Ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Πάρεδρος λαβόντες τὴν ἐντολὴν νὰ προσφέρουν τὸ ἥμισυ τοῦ χωρίου εἰς ἀσφάλειαν ἐπὶ ὑποθήκῃ πρὸς ἀνεύρεσιν δανείου, ἦσαν ἐν ἀπορίᾳ τοῦ τί νὰ πιστεύσουν, τὰς μάστιγας τοῦ Σκιᾶ, ἢ τοὺς προσφιλεῖς λόγους τοῦ λεγομένου ἀδελφοῦ τοῦ Τάσου, αἰφνης καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐμφανιζόμενου. Ἄν ἦτο τῶνόντι, ὁποῖος ἀνηγγέλλετο ὁ Θάνος, ἔπρεπεν ὁ Σκιᾶς νὰ τὸν ὑποδεχθῇ, ὡς ὑποδεέστερος καὶ ὑπηρετῆς τὸν κύριόν του. Ἐξ ἐναντίας ὁ Σκιᾶς οὐδὲν ἔδωκε σημεῖον ὑποταγῆς, οὔτε τὴν προτεραιάν, οὔτε κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, διότι μετ' ὀλίγον ἐξῆλθε τῆς καλύβης του καὶ ἀπαντήσας τὸν Θάνον δὲν ἐκυψε κἄν τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ τὸν προσηγόρευεν ὡς οἰκεῖόν τινα καὶ ἐξηκολούθησε μετὰ τῶν δαρυφόρων του τὸν πρωϊνὸν περίπατόν του βαδίζων ὡς ἀπολυτός κύριος. Τὰ σημεῖα ταῦτα δὲν διέφυγον τὸν Παπᾶ Βλάσην καὶ τὸν Δουδούμην, ὅσον καὶ ἂν ἐθεώρουν αὐτοὺς ἀμολύνους οἱ χωρικοί. Ἀφοῦ ἐστάθμισαν τὰ πάντα καὶ ἐξήγαγον συμπεράσματα ἀντίθετα πρὸς τοὺς λόγους τοῦ Θάνου, ἐδειλίασαν ἔτι μᾶλλον, μὴ παροξύνουν διὰ πράξεώς τινος τὴν ὀργὴν τοῦ ἀκροχόλου Σκιᾶ. Ἐπληροφόρησαν ἐν τούτοις καὶ τοὺς λοιποὺς χωρικοὺς, οἵτινες, ὡς μὴ ἔχοντες εὐδύνῃν διὰ τὰς πράξεις αὐτῶν τῶν δύο, ἀπήντησαν νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐντολὴ τοῦ Θάνου, ἂν δὲ δὲν ἀρέσκῃ εἰς τὸν Σκιᾶν, ὥς ὁφεται ἐκεῖνος, ὅστις παρήγγειλε.

Τὰ πράγματα ἦσαν στενά, ἡ ὥρα τοῦ ἔτους παρήρχετο, καὶ ἡ πενία τοῦ χωρίου ἠρῶνε καθημέραν ἐντὸς ὀλίγου δὲ ἐμελλον νὰ παραδοθῶν καὶ οἱ τρεῖς στρατεύσιμοι, ὥστε πολλὰς προφάσεις δὲν ἐδέχοντο οἱ χωρικοί. Καί τοι ἄκοντες καὶ οὐδὲν ἀγαθὸν οἰωνιζόμενοι, ὑπέκοντες ὅμως εἰς τὴν θέλησιν τῶν πολ-

λῶν, ὁ Ἱερεὺς καὶ ὁ Πάρεδρος, αὐθις αὐτὴν Πυθῶναι, μετέβησαν πάλιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας πρὸς διαπραγματεύσιν δανείου.

Ἡ πρώτη ἀποστολὴ τῆς πρεσβείας πρὸς τὸν προῦχοντα δὲν εἶχε διαφύγει τὴν κοινὴν περιέργειαν. Ὅσοι συνεμερίζοντο τοὺς ὑπὲρ τοῦ χωρίου ἀγαθοεργούς σκοποὺς ἐκείνου, ἔλαβον ἐγκαίρως νύξιν καὶ ἐκινήθησαν. ἄλλ' ἂν καὶ ὁξύτερον βλέπουν οἱ γείτονες τῶν ἀλωπέκων, οὐδὲν ἠδυνήθησαν νὰ μάθουν βέβαιον. Ἀμιλλόμενοι ν' ἀφαρπάσουν τὸ ἔομαιον μετεχειρίσθησαν πάλιν ἄλλους χωρικοὺς, διὰ νὰ ἐκμαστῶσιν τὸ ἀπόρρητον, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχον, διότι οἱ Τριβαῖτοι, γνωρίζοντες ἐκ πείρας, ποίαν ἀξίαν εἶχον αἱ φιλάγαθοι συμπράξεις των, καὶ πῶς μετετρέποντο λανθάνοντως εἰς ἀντίπραξιν, ἐφυλάττοντο μὴ προδοῦν τὸ πρᾶγμα, φθάνον μέχρι τῆς ἀκτῆς τοῦ οὐδὲν ἔχοντος ὅσιον Σκιᾶ. Ὅταν εἶδον οἱ περιεργοὶ λοιπὸν τοὺς δύο πρώτους τοῦ χωρίου ἐπανελθόντας καὶ ἀναφανδὸν ὁμιλοῦντας περὶ δανείου, περὶ ἀδελφοῦ τοῦ Τάσου, περὶ γενναίας συνδρομῆς τῶν χωρικῶν εἰς καλλιέργειαν, τῶν πρὸ ὀλίγου λαβόντων πληγὰς, μυρία ὅσα ὑπέθεσαν, ἀλλ' ἠδυνάτουσαν νὰ εὗρουν τὸ αἰνίγμα. Κατὰ φυσικὸν λόγον οἱ δύο ἀπεσταλμένοι ἀνέφεραν τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς τὸν προτιμηθέντα παρ' αὐτῶν προστάτην, τὸν ὁποῖον ἰδίως συνεδουλεύθησαν οἱ κυμιννοπριστοκαρδαμογλύφοι τοκισταί, ἂν συμφέρῃ, νὰ δώσουν ἀκρόασιν εἰς τὰ προτεινόμενα. Αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν οἱ ἐκλήπτορες τῶν προσόδων, καὶ χρῆζοντες τῆς συνδρομῆς τῶν τὰ πάντα φυρόντων καὶ ἀναρριπίζοντων τὸν δῆμον, ὥστε νὰ μὴ εὐρίσκουν ἀντίληψιν οἱ καταπιεζόμενοι, ἀντὶ νὰ καταδῶλλουν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἐγκαίρως τὸ συμπερωνημένον τίμημα, ἐδάνειζον τὸ προϊόν τῶν προσόδων εἰς τοὺς τετραμένους πύθους. Ἐπειροῖδοι εἰς τὸν πλουτοῦντα χρεὼν, ὡς μᾶλλον περὶ τῶν τοιούτων ἀξιοχρεῶν, ἀπήντησαν λοιπὸν εἰς τὸν Ἱερέα καὶ τὸν Πάρεδρον, ὅτι πρέπει ὁ δανειζόμενος νὰ ὑποβάλλῃ τὰ ἔγγραφα τῆς ἰδιοκτησίας του. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς ὁ προστάτης των, θέλομεν ἔχει τὰ μέσα διὰ τῶν ἀρμοδίων δικηγόρων νὰ ἐξετάσωμεν τὰς παρατυπίας.

Ἄν καὶ οἱ λοιποὶ ὅροι τοῦ δανείου ἦσαν ὑπεροχικοί, ἡ ἀπάντησις ὅμως αὕτη, νὰ καθυποβληθῶν τὰ τῆς ἰδιοκτησίας ἔγγραφα, ἐφάνη καὶ εἰς τὸν Θάνον εὐλογος. Οὐδὲν ἄλλο δυνάμενος νὰ πράξῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος, πρὶν λάβῃ ἀπάντησιν τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν ἔγραψε πάλιν ἐκθέτων λεπτομερῶς τὰ πράγματα καὶ ζητῶν ταχεῖαν θεραπείαν, πληρεξουσιότητα διὰ νὰ ἐνεργήτῃ τὰ δέοντα, καὶ ἔγγραφον ἀναγνωρίσιν τῆς κατὰ τὸ ἥμισυ συμμετοχῆς του, παρατηρῶν ὅτι εἶναι ὅλως περιστὸς εἰς αὐτὸν ὁ Σκιᾶς, ἐνθ' οἱ χωρικοὶ εἶναι εὐπειθεῖς καὶ ὑποταταγμένοι οὐδεμίαν προτεινόντες ἀξίωσιν.

Ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων καθίστατο ἐτι ἀλγεινότερα εἰς αὐτὸν, ὅσῳ ἐκρίνεν ἀποπὸν νὰ γράψῃ πρὸς τὸν Ἀὔφαντῆν, πρὶν ἔχῃ τὰ μέσα νὰ φέρῃ τὴν παρ' αὐτοῦ διδασκομένην θεραπείαν. Προτιμῶν λοι-

πὸν τὴν σιωπὴν, ἀλλὰ συγχρόνως συναισθανόμενος, ὅτι μέλλει νὰ παρεξηγηθῇ, ἐτήκετο καὶ μόνην ἔχων τῇ μικρὰν παραμυθίαν ἐκ τῆς ματαιίας ἐλπίδος νὰ καταπραύνη καὶ ἐξημερώσῃ τὸν θηρόθυμον Σκιᾶν, οὐδεμίαν ἐδείκνυε πρὸς αὐτὸν δυσἀρέτειαν, ἀλλ' ἐπῆνε τὸν ζῆλόν του καὶ ἐθαυμάζε τὴν ἀνδρείαν του, ἐνίοτε παρενδύων ἐπιτηδείως παρατήρησιν τινα περὶ τοῦ περιττοῦ καὶ ἀκαίρου τῆς αὐστηρότητος, ἀλλὰ ζύλον ἀγκύλον οὐδέποτε ὀρθόν.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΣΗΜΩΝ.

—ο—

Ἐν τῷ φυλλαδίῳ 138 τῆς Πανδώρας, ἀποδεχθέντες τὴν γνώμην τοῦ σοφοῦ ἡμῶν συνεργάτου Κ. Κ. . . , ὑπεσχέθημεν νὰ δημοσιεύσωμεν ὅσα ἀρχαῖα ἐγγραφα οἰκογενεσιῶν ἄξια λόγου περιέλθωσιν εἰς χεῖρας ἡμῶν, πρὸς διαφώτισιν τῆς ἱστορίας. Ἀρχόμεθα δὲ τοῦ ἔργου σήμερον, καταχωρίζοντες ὡς προειταγωγὴν τὴν περὶ οἰκοσήμων διατριβὴν τοῦ Κ. Ἰ. Δε-Κιγάλλα.

Ἡ περὶ οἰκοσήμων τέχνη (Blason ἢ Héraldique), διδάσκει τὸν τρόπον τοῦ γνωρίζειν καὶ περιγράφειν τὰ τῶν ἡγεμόνων, πόλεων καὶ οἰκογενειῶν ἐμβλήματα καὶ παράσημα. Ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἔλαβεν ἀρχὴν καὶ ἐτελειοποιήθη κατὰ τὸν μεσαιῶνα· διὸ μάλιστα τινὲς ἀγωνίζονται ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἦτο γνωστὴ καὶ πρὸς τοῖς ἀρχαίοις, οἵτινες μετεχειρίζοντο μόνον ἐμβληματικά τινα σημεῖα καὶ σημαίας ἀνευ ὀρισμένων κανόνων, οὐδ' ἔχοντων τὸν σκοπὸν ὃν προτίθεται σήμερον ἡ περὶ ταῦτα καταγινόμενη τέχνη. Οὕτως, ἵνα μὴ ἀναφέρωμεν παραδείγματα ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἰσραηλιτῶν καὶ Ῥωμαίων, ἀρκούμεθα νὰ σημειώσωμεν τινα ἐκ τῶν ἀπαντωμένων παρὰ τῷ ἡμετέρῳ Αἰσχύλῳ, καθ' ὃν ὁ Καπανεὺς

« Ἐχει δὲ σῆμα γυμνὸν ἄνδρα πυρφόρον,

• Φλέγει δὲ λαμπὰς διὰ κερῶν ὀπλισμένῃ.

• Χρυσοῖς δὲ φωνεῖ γράμμασι, Π ρ ῆ σ ω π ὅ λ ι ν »

Ἄλλοι δὲ ἥρωες εἶχον ἄλλα σήματα καὶ τινες πάλιν οὐδέν.

« Νέμων ἀσπίδα, οὐκ ἔπην δὲ σῆμα. »

Ἄλλα τ' ἀρχαῖα ταῦτα σήματα διαφέρουσι τὰ μέγιστα τῶν νεωτέρων ἐμβλημάτων, τῶν συγκειμένων ἐκ πολλῶν ὀρισμένων καὶ κατὰ προσδιορισμένους κανόνας διατεθειμένων μερῶν. Τὰ παράσημα ταῦτα θεωροῦνται ὡς διακριτικὰ σημεῖα εὐγενείας ἢ βαθμοῦ, ἃ δίδουσιν οἱ ἡγεμόνες εἴτε πρὸς ἰ-

διώτας ἀτομικῶς καὶ οἰκογενειακῶς, εἴτε πρὸς πόλεις, ἐταιρείας καὶ σωματεῖα. Ταῦτα συνήθως διαί-
ροῦνται εἰς δύο μέρη, τὸ ἐσωτερικὸν λεγόμενον καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Καὶ τὸ μὲν ἐσωτερικόν τὸ καὶ κύριον μέρος τοῦ ἐμβλήματος (διότι ἀνευ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐμβλημα), ἐμπεριέχει τὸν θυρεὸν καὶ τὸ ἐμβληματικὸν σῆμα, περὶ ὧν ὅρε διαλαβώμεν ὀλίγα τινα πρὶν ἢ μεταβῶμεν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Περὶ θυρεοῦ. — Οὗτος εἶναι τὸ κυριώτερον τοῦ ἐμβλήματος μέρος, διότι κατὰ τοὺς ἱπποτικὸς χρό-
νους τὰ διακριτικὰ σήματα ἐκάστου ἱππότου ἐτί-
θεντο ἐπὶ τοῦ θυρεοῦ αὐτοῦ. Κατὰ δὲ τὴν περὶ οἰ-
κοσήμων τέχνην, τέσσαρά τινα διακρίνονται εἰς τὸν θυρεὸν, δηλονότι τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα, ἡ διαίρεσις, καὶ τὰ παρεπόμενα. Καὶ κατὰ μὲν τὸ σχῆμα δύ-
νεται νὰ ᾖ ἐπιμήκης, ὠρειδῆς, στρογγύλος πρὸς τὸ κάτω μέρος κτλ· κατὰ δὲ τὸ χρῶμα χρυσοῦς, ἀργυροῦς, κυανοῦς, ποικιλόχρωμος κτλ· κατὰ δὲ τὴν διαίρεσιν, μονομερῆς, διμερῆς, τετραμερῆς, πολυμερῆς, κλ· (σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ διαίρεσις γίνεται παραλλή-
λως, καθέτως, σταυροειδῶς, λοξῶς κτ)· καὶ κατὰ τὰ παρεπόμενα, ἀπλοῦς ἢ κεκοσμημένος διὰ τινῶν τιμη-
τικῶν ἢ ἄλλων ἀπλῶν ἐπικοσμημάτων, οἷα σταυροῦ, ζώνης, πασσάλου κλ. Οὐ μόνον δὲ ὅλα ταῦτα γίνον-
ται καθ' ὀρισμένους κανόνας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ διά-
στασις τοῦ θυρεοῦ εἶναι ὀρισμένη, καθότι τὸ μῆκος αὐτοῦ ὡς πρὸς τὸ πλάτος ἀναλογεῖ ὡς 8 πρὸς 6.

Περὶ ἐμβληματικοῦ σήματος. — Οὕτω καλεῖται τὸ σημεῖον τὸ ἐμπεριεχόμενον ἐν τῷ θυρεῷ καὶ πα-
ριστῶν ἀλληγορικῶς πῶς τὴν ἀξίαν, τὴν ἀρετὴν, τὸ ἀνδραγάθημα, τὴν προᾶξιν, ἢ ἄλλην τινὰ ιδιότητα τοῦ φέροντος τὸ παράσημον, εἴτε οἰκογενείας, ἢ πό-
λεως κλ. Ἐνίοτε δὲ σημαίνει ἀπλῶς τὴν ἀρχὴν τοῦ οἰκογενειακοῦ ἐπωνύμου, ἢ συγχρῶς τὸ ἐπώνυμον καὶ ἄλλην τινὰ ιδιότητα. Τὰ σημεῖα ταῦτα λαμβά-
νονται ἢ ἐκ φυτικῶν ἀντικειμένων, οἷον ζώων, φυτῶν, οὐρανίων σωμάτων κτλ· ἢ ἐξ ἐντέχνων, οἷον πλοίων, ὀπλῶν ἐπίπλων κλ· ἢ ἐκ χειμαυρικῶν, ὅποια αἱ σφίγ-
γες, αἰσιρῆνες, οἱ κένταυροι κλ. Ἀλλὰ καὶ τούτων τὸ χρῶμα καὶ ἡ ἀπόλυτος θέσις δὲν εἶναι τυχαία, διότι παριστῶσι μίαν ἢ ἄλλην ἰδέαν. Οὕτω καὶ ἡ πρὸς ἄλληλα αὐτῶν σχέσις· ἐπειδὴ εἰ μὲν εἶναι ἐν μόνον σημεῖον, κατέχει τὸ κέντρον μονομεροῦς θυρεοῦ, εἰ δὲ πλείοτερα τίθενται καθ' ὀρισμένους τινὰς κανόνας, οὓς παραλείπομεν ἐνταῦθα, διότι προτιθέμεθα νὰ δώ-
σωμεν μικρὰν μόνον γνῶσιν τῆς τέχνης, παραπέμ-
ποντες τοὺς ἐπιθυμοῦντας ἀκριβεστέρας εἰδήσεις εἰς τὰ διεξοδικὰ περὶ τούτου συγγράμματα.

Τὸ δὲ ἐξωτερικόν τῶν παρασήμων μέρος σύγ-
κειται ἐκ στέμματος, περικεφαλαιᾶς, λοφίως, πλε-
κτάνης, ἐπικαλύμματος, περικαλύμματος, σπηρίγ-
ματος, ἐπιμάχου φωνῆς ἢ συνθήματος, καὶ συμβό-
λικου ῥητοῦ.

Περὶ στέμματος. — Ἐκ τῶν στεμμάτων ἄλλα μὲν δηλοῦσιν ἀξίαν, ὡς τὴν Παπικὴν, Αὐτοκρατο-
ρικὴν, Βασιλικὴν, Ἀρχισυνάρχου, Ἀντεπισκόπου (vidame) κλ· ἄλλα δὲ τίτλον εὐγενείας, καὶ τοιαῦτα εἰσὶ τὰ τοῦ Δουκὸς, Μαρκεσιῦ, Κόμητος, Ὑποκό-